

Agentschap
Ondernemen

informeert - adviseert - stimuleert

Vlaanderen
In Actie
Pact 2020

Subsidie leidraad voor het bedrijfsleven **U werkt energie- en milieubewust**

Versie april 2010

Voorwoord

De overheid heeft tal van subsidiemaatregelen gecreëerd om het bedrijfsleven te ondersteunen. Met de reeks brochures "Subsidieleidraad" biedt het Agentschap Ondernemen u basisinformatie over de belangrijkste maatregelen. Omdat de accountmanagers deze thematiek van zeer nabij volgen worden deze brochures zeer snel geactualiseerd:

- U heeft startersplannen;
- U investeert – kleine en middelgrote ondernemingen;
- U investeert – grote ondernemingen;
- U denkt innovatief;
- U werft aan of zoekt steun voor opleidingen;
- U heeft internationale ambities;
- U werkt energie- en milieubewust.

Deze brochures zijn terug te vinden op de website www.agentschapondernemen.be. Hier kan u tevens onze brochure "Risicokapitaal: Overzicht van de risicokapitaalverschaffers actief in Vlaanderen" terugvinden. Naast de private spelers op de markt kunt u hier informatie van een aantal overheidsinitiatieven terugvinden (bv. Vinnof, ARKIV's, ...). Voor informatie over de provinciale steunmaatregelen kunt u terecht bij de provinciale directies.

Voor bijkomende informatie of de bespreking van een concreet project kunt u vrijblijvend terecht bij het Agentschap Ondernemen in uw provincie:

AGENTSCHAP ONDERNEMEN ANTWERPEN

Fax 03 260 87 07

milieu: Marc Meeus

Tel. 03 260 87 15

marc.meeus@agentschapondernemen.be

energie: Katrien De Maeyer

Tel. 03 260 87 33

katrien.demaeyer@agentschapondernemen.be

algemeen: Wouter Verhaverbeke

Tel. 03 260 87 21

wouter.verhaverbeke@agentschapondernemen.be

AGENTSCHAP ONDERNEMEN OOST-VLAANDEREN

Fax 09 267 40 60

milieu: Lut Bossuyt en Piet Coessens

Tel. 09 267 40 31

lut.bossuyt@agentschapondernemen.be

energie: Joachim Castelain

Tel. 09 267 40 32

joachim.castelain@agentschapondernemen.be

algemeen: Birgit De Ridder

Tel. 09 267 40 16

birgit.deridder@agentschapondernemen.be

AGENTSCHAP ONDERNEMEN LIMBURG

fax 011 29 20 01

milieu en energie: Ann Peeters

Tel. 011 29 20 31

ann.peeters@agentschapondernemen.be

algemeen: Luc Royackers

Tel. 011 29 20 12

luc.royackers@agentschapondernemen.be

AGENTSCHAP ONDERNEMEN VLAAMS-BRABANT

Fax 016 31 10 51

milieu en energie: Pascale Heylen

Tel. 016 31 10 53

pascale.heylen@agentschapondernemen.be

AGENTSCHAP ONDERNEMEN WEST-VLAANDEREN

Fax 050 32 50 01

milieu: Vicky Wildemeersch en Caroline Pollet,

Tel. 050 32 50 22/24

vicky.wildemeersch@agentschapondernemen.be

caroline.pollet@agentschapondernemen.be

energie: Eddy Jonckheere en Vicky Wildemeersch

Tel. 050 32 50 23/22

eddy.jonckheere@agentschapondernemen.be

vicky.wildemeersch@agentschapondernemen.be

Wenst u gratis geïnformeerd te worden over wijzigingen en nieuwe maatregelen dan biedt "Subsidieleidraad On Line" (registratieformulier: zie laatste pagina van deze brochure) de mogelijkheid om per e-mail verwittigd te worden wanneer één van de brochures op de website wordt geactualiseerd. Deze e-mail zal tevens een korte toelichting bevatten van de gewijzigde of nieuwe steunmaatregel.

Deze uitgave is een algemene informatiebrochure die enkel de grote lijnen van de behandelde materie aangeeft. Zij maakt derhalve geen aanspraak op volledigheid. De gegevens kunnen vrij overgenomen worden mits duidelijke vermelding van de bron.

Inhoud

Voorwoord	2
Duurzame technologische ontwikkeling	4
Ecologiepremie voor kleine, middelgrote en grote ondernemingen	6
Investeringssteun voor de agrovoedingssector	10
Kmo-portefeuille	12
PRODEM: Promotie en demonstratie van milieuvriendelijke technologieën	18
REG-premies distributienetbeheerders	19
REG in kmo's	20
Subsidies voor kmo's die selectief afval sorteren	22
Vlaamse groenestroomcertificaten (GSC)	23
Vlaamse warmtekrachtkoppelingcertificaten (WKC)	24
Investeringsaftrek	25
Europese milieu- en energieprogramma's	28
Bijlage: WKK-certificaten	31
Bijlage: Verhoogde investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen	33
Registratieformulier voor "Subsidieleidraad On Line"	37

Duurzame technologische ontwikkeling

(laatste aanpassing:02/2009)

1. Wat houdt deze maatregel in

Duurzame technologische ontwikkeling (DTO) is een aanvullende steunregeling t.o.v. andere IWT-steunmaatregelen waarin het geïntegreerd werd, om onderzoek- en ontwikkelingsprojecten gericht op duurzame technologische ontwikkeling te stimuleren. Een project dat aanspraak wenst te maken op DTO-steun, zal in de eerste plaats moeten voldoen aan de basisselectiecriteria voor IWT-steun, met name een voldoende wetenschappelijk technologische kwaliteit en een voldoende valorisatiepotentieel dienen te worden aangetoond. Indien het project tevens aan bijkomende DTO-voorwaarden voldoet, kan het aanspraak maken op bijkomende steun voor DTO.

2. Wie komt in aanmerking

Deze maatregel is voor ondernemingen die een O&O bedrijfsproject, een kmo-haalbaarheidsstudie of een kmo-innovatieproject aanvragen bij het IWT.

3. Welke projecten komen in aanmerking

Projecten waarvan de innovatiedoelstelling (deels) gericht is op duurzame technologische ontwikkeling, kunnen genieten van extra steunvoordelen in de reeds bestaande steunmaatregelen voor onderzoek en technologische innovatie beheerd door het IWT-Vlaanderen. Een project is gericht op duurzame technologische ontwikkeling als één of meerdere van volgende 7 doelstellingen wordt gerealiseerd:

- grondstoffenbesparing;
- energiebesparing;
- reductie van de emissies;
- vermindering van afval en van andere milieuhinder;
- ontwikkeling en gebruik van hernieuwbare grondstoffen- en energiebronnen;
- hergebruik en recycleerbaarheid van grondstoffen (sluiten van de kringloop);
- verhogen van de levensduur van producten of processen.

4. Motivering

Om extra steun te krijgen voor projecten met DTO-innovatiedoelstellingen zijn er drie mogelijke motivaties:

- indien een BBT-studie (Best Beschikbare Technologie) of BREF-studie (Europese BBT-studie) beschikbaar is, is het voldoende om aan te tonen dat het project een verbetering van BBT nastreeft en dat deze doelstelling haalbaar is. Er moet hierbij tevens een voldoende (DTO-) valorisatiepotentieel aanwezig zijn;
- indien geen BBT-studie beschikbaar is, kan met de ecopuntenmethode worden uitgerekend hoeveel milieukosten dankzij de nieuwe technologie vermeden zouden worden op 10 jaar tijd (t.o.v. de referentie). Indien deze vermeden kosten een factor 4 hoger zijn dan de subsidie, kent IWT-Vlaanderen de extra DTO-steun ook toe;
- indien uitzonderlijk de voorgaande methodes ontoereikend zijn, kunnen ook andere gekwantificeerde argumentaties aanvaard worden. Wanneer bijvoorbeeld kan aangetoond worden dat het project opgesteld werd om aan toekomstige strengere milieunormen te voldoen, is dit eveneens aanvaardbaar als argumentatie. Hierbij is dan wel een significante technologische sprong vereist en de normen moeten van toepassing worden na afloop van het project. Ook in dit geval moet het valorisatiepotentieel voldoende hoog zijn, waardoor de geclaimde milieuvoordelen ook in absolute termen voldoende groot uitvallen.

5. Omvang steun

Ondernemingen die projecten doen die een significante bijdrage kunnen leveren tot duurzame technologische ontwikkeling kunnen genieten van een DTO-subsidietoelage:

- O&O bedrijfsprojecten: subsidietoelage van 10%, daarenboven genieten deze projecten van prioriteitsstelling t.a.v. het beschikbare budget, op voorwaarde dat ze kwalitatief 'voldoende' scoren. Deze subsidietoelage is niet combineerbaar met LuRu, automobiel of projecten in samenwerking met een onderzoeksinstituten, maar wel met de toelage voor kmo's.
- Kmo-haikbaarheidsstudies: het steunplafond verhoogt tot maximaal €35.000
- Kmo-innovatieproject: het steunplafond verhoogt tot maximaal € 250.000

DTO-studie-activiteiten kunnen aan een basissteun van 50 % gesteund worden als ze gebeuren in het kader van een gesteund project. DTO-studie-activiteiten worden gedefinieerd als onderbouwende studies m.b.t. de 7 weerhouden doelstellingen, waardoor de milieu-impact van een technologische innovatie a priori kan ingeschat worden (voorbeelden hiervan zijn levenscyclus analyse (LCA)-studies.) DTO-studie-activiteiten kunnen maximaal 10 % van de totale begroting uitmaken voor O&O bedrijfsprojecten. In kmo-haikbaarheidsstudies kunnen deze activiteiten tot 50 % van de begroting uitmaken.

6. Aanvraagprocedure

Het indienen van DTO-projecten gebeurt met de handleiding die u kan terugvinden op de site van IWT-Vlaanderen.

7. Contact

IWT-Vlaanderen, Kathleen Goris
Bischoffsheimlaan 25, 1000 Brussel
Tel. 02 209 09 89
Fax 02 223 11 81
dto@iwt.be
www.iwt.be/dto

Ecologiepremie voor kleine, middelgrote en grote ondernemingen

---

(laatste aanpassing: 01/2010)

1. Wat houdt deze maatregel in

Kleine, middelgrote en grote ondernemingen die bepaalde ecologische beroepsinvesteringen uitvoeren in het Vlaamse Gewest, kunnen in het kader van de economische expansiewetgeving genieten van zogenaamde ecologiesteun in de vorm van een investeringspremie.

Jaarlijks worden er drie op elkaar aansluitende oproepen (calls) georganiseerd waarop ondernemingen met hun investeringsproject kunnen indienen. De ontvankelijke investeringsprojecten worden op een objectieve wijze beoordeeld en gerangschikt. Het voor de oproep beschikbare subsidiebedrag wordt verdeeld over de gunstig gerangschikte projecten tot de beschikbare budgettaire enveloppe opgebruikt is.

De aanvraag voor de ecologiepremie verloopt volledig elektronisch.

2. Wie komt in aanmerking

Alle ondernemingen die gevestigd zijn in het Vlaamse Gewest en die een hoofdactiviteit uitvoeren die tot één van de toegelaten sectoren behoort (op basis van NACE-code opgenomen in de Kruispuntbank van Ondernemingen) komen in aanmerking voor steunaanvraag. Voor de omvang van de ecologiesteun wordt wel een onderscheid gemaakt tussen kmo's en grote ondernemingen.

Een kmo moet aan volgende drie voorwaarden voldoen:

- de onderneming moet minder dan 250 werknemers tewerkstellen;
- ofwel mag de jaaromzet maximum € 50 miljoen bedragen,
- ofwel mag het balanstotaal maximum € 43 miljoen bedragen.

Bij de toepassing van deze criteria wordt rekening gehouden met eventuele partner- en verbonden ondernemingen van het betrokken bedrijf. Hierdoor zullen gegevens van gelieerde bedrijven opgeteld moeten worden.

Een onderneming die één van deze criteria overschrijdt, wordt beschouwd als grote onderneming.

Ondernemingen met één of meer grote energie-intensieve vestigingen kunnen enkel een ecologiepremie krijgen als deze vestigingen zijn toegetreden tot het benchmarking-convenant (voor meer informatie: www.benchmarking.be).

Grote ondernemingen moeten het stimulerend effect van de steun voor het investeringsproject bewijzen door aan te geven welke investering sowieso zal gebeuren, en tot welk extra de onderneming mits steun bereid is.

De investeringen kunnen worden uitgevoerd door een patrimoniumvennootschap die behoort tot dezelfde groep als de steunaanvragende onderneming.

Dit is in de volgende gevallen:

- 1) de patrimoniumvennootschap participeert voor ten minste 25 % in de steunaanvragende onderneming;
- 2) de steunaanvragende onderneming participeert voor ten minste 25 % in de patrimoniumvennootschap;
- 3) een natuurlijke persoon of rechtspersoon participeert voor ten minste 25 % in beide vennootschappen.

Samenwerkingsverbanden van ondernemingen kunnen ook steun krijgen, op voorwaarde dat het samenwerkingsverband voldoet aan de definitie van "onderneming", en de deelnemende ondernemingen behoren tot de toegelaten NACE-codes. Tijdelijke handelsvennootschappen, feitelijke verenigingen en vzw's zijn uitgesloten als samenwerkingsverband.

Investeringen waarvan de eigendom behouden blijft via een recht van opstal of verzaking aan het recht van natrekking worden toegelaten.

3. Welke ecologie-investeringen komen in aanmerking

Een ecologiepremie wordt toegekend aan beste beschikbare technieken die opgenomen zijn in een limitatieve technologieënlijst (afgekort LTL). Op deze lijst staan een 150-tal technologieën. Er is een versie van de LTL gerangschikt volgens sector, en één opgedeeld in de volgende vier categorieën:

- milieutechnologieën;
- energietechnologieën;
- warmte-kracht-koppeling (WKK);
- hernieuwbare energie (HE) (waterkracht, windenergie, zonne-energie (zowel fotovoltaïsch als thermisch), biomassa, ...).

Wanneer het gaat om strikt sectorgebonden technologieën dan wordt dit uitdrukkelijk in de naamgeving van de technologie vermeld en mag er enkel door ondernemingen die tot die sector behoren in geïnvesteerd worden.

Bij fotovoltaïsche zonnepanelen wordt enkel steun verleend voor de opwekkingscapaciteit van de investering die overeenstemt met de voor eigen gebruik aangekochte elektriciteit, volgens volgende formule: $JEV / 800$.

Toelichting hierbij:

- JEV = gemiddeld jaarverbruik (normaal gemiddelde van 3 voorafgaande jaren);
- 800: er wordt van uit gegaan dat een installatie met een vermogen van 1 kilowattpiek jaarlijks 800 kilowattuur produceert.

De volledige limitatieve technologieënlijst (LTL) is te vinden op www.vlaanderen.be/ecologiepremie (klikken op "1. Wat is de ecologiepremie via een call?" en verder op "Limitatieve lijst van technologieën").

4. Steunbedrag

Bij het bepalen van de steun wordt - automatisch via de elektronische aanvraag - rekening gehouden met meerkosten en besparingen/opbrengsten van de technologie.

Kleine en middelgrote ondernemingen kunnen 40 % steun krijgen, grote ondernemingen 20 %. Om de netto steun te berekenen moet dit subsidiepercentage vermenigvuldigd worden met het meerkostenpercentage van de gekozen technologie.

De steun wordt beperkt tot € 1,75 miljoen per steunaanvraag.

5. Aanvraagprocedure

De aanvraag gebeurt elektronisch op www.vlaanderen.be/ecologiepremie.

Om de persoonlijke gegevens maximaal te beveiligen moet men zich aanmelden via een federaal token of een elektronische identiteitskaart. Wie gebruik wil maken van de elektronische identiteitskaart, heeft uiteraard een kaartlezer en de nodige software nodig. Wie liever gebruik maakt van het federale token, kan dit aanvragen via www.belgium.be. Hou hierbij uw rijksregisternummer, SIS-kaartnummer en identiteitskaartnummer bij de hand. Het federale token is persoonlijk en wordt naar het thuisadres gestuurd. Elke persoon die door de onderneming gemachtigd is, kan een aanvraag doen.

Er kan per oproep slechts één subsidieaanvraag per onderneming worden ingediend. Wanneer er investeringen plaatsvinden in meerdere exploitatiezetels dienen deze in één aanvraag gegroepeerd te worden.

De onderneming mag nog niet gestart zijn met de investeringen vóór de indieningsdatum van de ecologiepremie! Als startdatum geldt de datum van de eerste factuur. Het opnieuw indienen van hetzelfde investeringsprogramma in een volgende call is enkel mogelijk indien de investeringen nog niet gestart zijn.

Voor de beoordeling van de aanvragen in de call, zal volgend puntensysteem gebruikt worden:

- de performantie van de technologie (met een gewicht van 90%);
- de verhouding cashflow/totale activa (gewicht 3%);
- toetreding tot de auditconvenant (voor energie-intensieve bedrijven) (gewicht 3%);
- het beschikken over één of meerdere milieucertificaten waaronder ISO 14001, milieucharter, EMAS certificaat of OVAM eco-efficiëntiescan (gewicht 4%).

De rangschikking wordt binnen de vier maanden na afsluiting van de call bekend gemaakt via ministerieel besluit dat wordt gepubliceerd op de website.

De ecologie-investeringen moeten binnen de vijf jaar na de beslissing tot toekenning van een ecologiepremie worden beëindigd. De beëindiging is op de datum van de laatste factuur. Bedrijven beschikken dus over vijf jaar tijd voor de uitvoering van hun milieu-investeringen.

6. Uitbetaling van de steun

De steun wordt in drie schijven uitbetaald (ten vroegste één maand na de beslissing):

1. een eerste schijf (50 %) na de start van de investering (datum eerste factuur);
2. een tweede schijf (20 %) nadat 70% van de investeringen zijn gerealiseerd;
3. een derde schijf (30 %) na beëindiging van de investeringen en na controle van het dossier.

De uitbetaling van een schijf dient via de webapplicatie te worden aangevraagd.

7. Voorbeelden

Voorbeeld 1

Een drukkerij installeert een centrale vochtwaterinstallatie voor de offsetdrukpersen ter waarde van € 20.000 .

NACE-code?

- 18120 "overige drukkerijen" is opgenomen : OK

Technologie?

- zie technologie nr. 1216 : "Centrale vochtwaterinstallatie voor offsetdrukpersen die vochtwater met een ideale en constante samenstelling produceert waardoor slechts een minimum aan isopropylalcohol nodig is."
- uitleg:
  - > "investeringen in een installatie met een nauwkeurig doseersysteem voor de centrale aanmaak van vochtwater (mengsel van geconditioneerd water, toevoegmiddel en IPA vervanger), waarbij vochtwater een zodanige samenstelling heeft dat naderhand slechts een minimum aan IPA moet toegevoegd worden."
  - > meerkost : 85 %
  - > performantiefactor : 0,3
  - > essentiële componenten: decentraal doseersysteem IPA aan drukkpersen, centraal doseersysteem met hoge nauwkeurigheid voor additief, centrale menginstallatie wateradditief, centrale omgekeerde osmose eenheid met buffervat, centraal doseersysteem voor opconcentratie mineralen in gezuiverd water.

Subsidie%

- stel dat dit een kmo is: subsidie = 40 %

Steun = bedrag x % meerkosten x % subsidie

$$= 20.000 \times 0,85 \times 0,40$$

$$= € 6.800 (< \text{ dan het plafond van } € 1,75 \text{ mln })$$

Slaagkans

performantiefactor = 0,31 > minder dan gemiddeld

Voorbeeld 2

Een 50 % dochter van een multinational in olieraffinage installeert een hemelwaterput voor het opvangen en hergebruiken van hemelwater, ter waarde van € 10.000.

NACE-code?

- 19200 "vervaardiging van geraffineerde aardolieproducten" is opgenomen: OK

Technologie?

zie technologie nummer 1326 : "Installaties voor opvang, behandeling en gebruik van regenwater"

- uitleg:
  - > "deze technologie is een universele technologie voor het gebruik van regenwater (hemelwater) in het productieproces of voor sanitaire doeleinden. Deze technologie mag in alle sectoren gebruikt worden. Essentieel is dat er op zijn minst voorzie-

ningen moeten getroffen worden voor het gebruik van regenwater in het productieproces of voor sanitaire doeleinden. De loutere opvang en/of tussentijdse buffering voor bijvoorbeeld een gecontroleerde afvoer bij hevige regenval is een end-of-pipe techniek die niet in aanmerking komt."

- > meerkost : 50 %
- > performantiefactor : 31 %
- > essentiële componenten: toevoerleiding, filterinstallatie

Aard bedrijf?

> 50 % dochter van Go -> zelf ook Go

Subsidie%

20 %

Steun = bedrag x % meerkost x % subsidie
= 10.000 x 0,50 x 0,20
= € 1000 (< dan het plafond van € 1,75 mln)

Slaagkans

performantiefactor = 31% > minder dan gemiddeld

8. Contact

Voor meer informatie over de ecologiepremie kunt u terecht bij de accountmanagers, gespecialiseerd in milieu en energie van het Agentschap Ondernemen in de provinciale directies of rechtstreeks bij:

Vlaamse Overheid
Agentschap Ondernemen
Afdeling Economisch Ondersteuningsbeleid
Cel Ecologiepremie
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel

Fax 02 553 37 88
E-mail: ecologiepremie@vlaanderen.be
Website: info: www.vlaanderen.be/ecologiepremie

Robert Kinable (algemeen)
robert.kinable@agentschapondernemen.be
Tel. 02 553 37 70

ir. Paul Zeebroek (technologieën)
paul.zeebroek@vea.be
Tel. 02 553 46 30

Chris Todts en Filip Putseys (webapplicatie)
christiaan.todts@agentschapondernemen.be;
filip.putseys@agentschapondernemen.be
Tel. 02 553 38 24 ; 02 553 38 22

Investeringssteun voor de agrovoedingssector

(laatste aanpassing:2/2009)

1. Wat houdt deze maatregel in

Bedrijven uit de agrovoedingssector die de verwerking en afzet van land- en tuinbouwproducten tot voorwerp hebben, kunnen Europese en/of Vlaamse steun genieten voor hun investeringen. Deze subsidie wordt georganiseerd door een systeem met oproepen (calls) en uitgereikt door het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF). De eerste call werd gelanceerd op 28 februari 2008 en werd afgesloten op 29 april 2008. Op 9 februari werd een nieuwe call gelanceerd die loopt tot 30 maart 2009.

2. Wie komt in aanmerking

Bedrijven uit de agrovoedingssector die cumulatief voldoen aan volgende voorwaarden:

- Niet meer dan 1000 werknemers
- Omzet niet hoger dan € 300 miljoen
- De hoofdactiviteit van de onderneming komt voor in volgende lijst (NACE-codering 2003)

15111	Productie van vers vlees
15112	Productie van diepgevroren vlees
15121	Productie van vers vlees van gevogelte
15122	Productie van diepgevroren vlees van gevogelte
15131	Vervaardiging van verse vleeswaren en van vleesconserven
15132	Vervaardiging van diepgevroren vleeswaren
15311	Verwerking en conservering van aardappelen
15312	Productie van diepgevroren aardappelbereidingen
15320	Vervaardiging van groente- en fruitsappen
15331	Verwerking en conservering van groenten
15332	Productie van diepgevroren groenten
15333	Verwerking en conservering van fruit
15510	Zuivelfabrieken en kaasmakerijen
15710	Vervaardiging van voeders voor hoededieren
15830	Vervaardiging van suikers
15970	Vervaardiging van mout
17140	Bewerken en spinnen van vlas- of vlasachtige vezels, beperkt tot de activiteiten uitgevoerd door de vlassers (eerste verwerking)

Naast de noodzakelijke vergunningen (stedenbouw/milieu e.a.) moeten ook volgende attesten worden voorgelegd vooraleer het saldo of de totaliteit van de steun kan worden uitbetaald :

- voor alle sectoren, behoudens de veevoedersector: een door het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie uitgereikt milieucertificaat dat aantoont dat de investeringsprojecten geen veelbetekenende negatieve effecten teweegbrengen op het leefmilieu.
- voor de vlees- en vleeswarenssector: een door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) uitgereikt attest waaruit blijkt dat de investeringsprojecten uitgevoerd werden met in acht name van de sanitaire normen van de EU op basis van een vooraf door het FAVV goed te keuren grond- en bouwplan van het bedrijf, meer bepaald ook inzake het traject van de producten binnen het bedrijf.

3. Welke investeringen komen in aanmerking

- Energie-investeringen, meer bepaald specifieke investeringen met als doel hoofdzakelijk het realiseren van een rechtstreekse energiebesparing, een betere energie-efficiëntie of een alternatieve energieproductie in functie van de eigen energiebehoefte (warmtekrachtkoppeling, zonne- en windenergie, warmtewisselaars, e.d.)

- Milieu-investeringen, meer bepaald specifieke investeringen met als doel uitsluitend het realiseren van een gunstig milieu-en/of werkklimaat (waterzuivering, hergebruik van water, recyclage van bijproducten, beperken en/of terugschroeven van de omgevingshinder, valorisatie van (rest)afval, e.d.)
- Innovatieve investeringen, meer bepaald investeringen die voor het bedrijf een vernieuwende dimensie geven aan het technologische productieproces en/of het productassortiment. Het betreft bij voorkeur innovaties op sectorniveau. Projecten die steun kunnen verkrijgen vanuit het IWT komen niet in aanmerking.

Voor de sector veevoerders is de oproep 2009 beperkt tot volgende innovatieve investeringen:

- Investeringen in fijndoseertoestellen als gesloten mengsysteem gemonteerd op de vrachtwagens,
- Investeringen in het kader van het project 'elektronisch voorschrift' om voorschriften voor de productie van gemedicineerde voeders onder elektronische vorm direct van bij de veehouder naar de mengvoederfabriek te verzenden.

In functie van de beschikbare financiële middelen zal voorrang gegeven worden aan projectmatig voorgestelde investeringen waarvan de nagestreefde verbeteringen, efficiëntieverhogingen en beoogde doelstellingen afdoende worden aangetoond.

Voor milieu-investeringen dient verder gegaan dan dat de betrokken wetgeving voorschrijft.

Inzake de innovatieve investeringen wordt een uitgebreide en gestructureerde motivatie verwacht in hoeverre ze de economische kracht van het bedrijf vergroten en toegevoegde waarde creëren.

Komen verder ook niet in aanmerking voor betoelaging :

- Investeringen in tweedehands materiaal
- Herstellingen en onderhoudswerkzaamheden
- Aankoop van gronden en bedrijfsgebouwen
- Investeringen in rollend materieel voor intern en extern transport
- Investeringen op het niveau van de detailhandel
- Investeringen aanvaard bij een voorgaande oproep

4. Omvang steun

De totale steun wordt toegekend in functie van de beschikbare budgettaire middelen en bedraagt maximaal 10%.

De kandidaat-begunstigde verbindt er zich toe geen andere steun aan te vragen van welke aard ook voor de investeringen waarvoor de steun, vermeld in punt 3, wordt toegekend.

5. Aanvraag en uitbetaling

Om een subsidie aan te vragen dient men een aanvraagformulier in tweevoud, persoonlijk of aangetekend, te bezorgen aan de bevoegde administratie (zie punt 6). De steun wordt uitbetaald in hoogstens 2 schijven :

- Een eerste schijf wordt uitbetaald na voorlegging van de facturen en betalingsbewijzen die minstens 30 % en maximaal 75 % van de toegekende steun bedraagt.
- Het saldo van de steun wordt uitbetaald na voorlegging van alle facturen en betalingsbewijzen, een controle ter plaatse en nadat aan alle voorwaarden is voldaan.

De modaliteiten van de 'aanvraag tot uitbetaling' worden samen met de beslissing tot steunverlening aan de begunstigde meegedeeld.

6. Contact

Voor meer informatie kunt u terecht bij:

Agentschap voor Landbouw en Visserij - **Structuur en Investeringen** - Sectie Agrovoeding
Rudy Geerts
Koning Albert II laan 35, bus 41
1030 Brussel
Tel. 02 552 74 95
rudy.geerts@lv.vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/landbouw/agrovoeding

Kmo-portefeuille

(laatste aanpassing: 09/2009)

1. Wat houdt deze maatregel in

De kmo-portefeuille is een laagdrempelige en interactieve webtoepassing waarlangs ondernemers jaarlijks tot €15.000 subsidies kunnen bekomen voor ondersteuning in hun processen van ondernemen, innoveren en internationaliseren. Dit subsidie-instrument vervangt sinds januari 2009 de subsidiemaatregel BEA (Budget voor Economisch Advies). De steun kan verkregen worden bij de aankoop van ondernemerschapsbevorderende diensten die verleend worden door erkende dienstverleners. De in aanmerking komende diensten werden onderverdeeld in vijf pijlers: opleiding, advies, technologieverkenning, advies voor internationalisering en strategisch advies.

2. Wie komt in aanmerking

De kmo-portefeuille richt zich tot vrije beroepen, kleine en middelgrote ondernemingen met een exploitatiezetel in het Vlaamse Gewest, op voorwaarde dat zij cumulatief aan volgende voorwaarden voldoen:

Criteria	kmo
Tewerkstelling	minder dan 250
ofwel • jaaronzet • balansstotaal	maximum € 50 miljoen maximum € 43 miljoen

Enkel ondernemingen die een aanvaardbare hoofdactiviteit uitoefenen kunnen steun aanvragen. Een lijst van de Nacecodes van deze sectoren kan u raadplegen op de website www.kmo-portefeuille.be. Bepaalde sectoren zijn uitgesloten van deze steun ingevolge bijzondere EU-reglementeringen. In tegenstelling tot de vorige maatregel (BEA) worden deze keer wel een aantal subsectoren uit de voedingssector aanvaard.

Vzw's zijn geen aanvaardbare juridische vorm.

3. Welke diensten komen in aanmerking

Er kan steun worden bekomen voor de volgende 5 pijlers:

- **Opleiding:** Het onderricht, gevolgd door de werkenden in de onderneming bij een erkende dienstverlener, dat uitsluitend of hoofdzakelijk gericht is op het verbeteren van het huidige of het toekomstige bedrijfsfunctioneren van de onderneming. Wettelijk verplichte opleidingen zijn eveneens toegelaten.
Voorbeelden: informaticacursus, taaltraining, vorming sociale- en communicatievaardigheden,...
- **Advies:** Schriftelijke, specifieke, waardevolle raadgevingen en aanbevelingen, verleend door een erkende dienstverlener, die bestaan uit het in kaart brengen en onderzoeken van problemen (een analyse van de probleemstelling), een eigenlijk advies (oplossingen en waardevolle raadgevingen), en een implementatieplan, en die uitsluitend of hoofdzakelijk gericht zijn op het verbeteren van het huidige of het toekomstige bedrijfsfunctioneren van de onderneming. Het implementatieplan staat voor een soort conceptueel draaiboek voor wanneer het advies zou uitgevoerd worden. Het is niet de werkelijke realisatie of uitvoering van het advies zoals bijvoorbeeld het indienen en opmaken van vergunningen of het opmaken van contracten/overeenkomsten. Wettelijk verplichte adviezen (alle adviezen geregeld binnen een wettelijk kader bvb inzake milieu, energie, kwaliteit), adviezen van permanente of periodieke aard (diensten zoals routinematig belastingsadvies, regelmatige dienstverlening op juridisch gebied, routinematig advies inzake selectie-, aanwervings- of personeelsbeleid of reclame) en adviezen die tot de gewone bedrijfsuitgaven horen (bvb site-onderzoek inzake bodemsanering en bodembescherming) zijn uitgesloten van steun. Ook diensten met betrekking tot subsidies komen niet in aanmerking. Een advies is dus steeds schriftelijk en op maat van de onderneming.
Voorbeelden: marketingstudie, communicatieplan, investeringsanalyse, marktstudie

- **Technologieverkenning:** Een studieactiviteit van een erkende dienstverlener die tot doel heeft inzichten aan ondernemingen te geven als antwoord op een specifieke technologische kennisvraag met betrekking tot een product, proces of dienst. Het erkend studiecentrum moet hiervoor studiewerk op maat van de kmo uitvoeren.
Voorbeelden:
  - identificeren, analyseren, bestuderen van de mogelijke technische problemen, invloedsparameters of belemmeringen die zich stellen rond de beoogde innovatie;
  - uitvoeren van eerste berekeningen, verkennende (laboratorium) proeven en/of simulaties;
  - zoeken naar geschikte technologieën.
- **Advies voor internationaal ondernemen:** Schriftelijke, specifieke, doelmatige raadgevingen, studies, plannen en aanbevelingen, verleend door een erkende dienstverlener, die bestaan uit het identificeren, in kaart brengen en onderzoeken van opportuniteiten en oplossingen met betrekking tot internationaal ondernemen, met uitzondering van de steun die reeds toegekend kan worden door Flanders Investment and Trade. *Voorbeelden: afsluiten van joint-ventures, oprichting buitenlandse vestigingen, dochterondernemingen of filialen, directe buitenlandse investeringen*
- **Strategisch advies:** Een **haalbaarheidsstudie** of een studie die de economische en financiële haalbaarheid van het project bewijst. Dit advies verstrekt door een erkende dienstverlener is gerelateerd aan een kantelmoment binnen een onderneming. Het strategisch advies moet cumulatief aan volgende aanvullende voorwaarden voldoen:
  - 1° de haalbaarheidsstudie omvat een schriftelijk rapport waarbij na een systematisch opgezette en afgeronde analyse, een inschatting van de financiële of economische mogelijkheden van het project wordt onderzocht;
  - 2° het advies is op maat van de onderneming, fundamenteel onderbouwd en laat toe om een beslissing te nemen over de haalbaarheid van het project;
  - 3° het advies heeft betrekking op een kantelmoment binnen de onderneming; het advies leidt tot beslissingen waarvan de gevolgen moeilijk omkeerbaar zijn wat betekent dat het advies een lange termijn oplossing biedt die invloed heeft of kan hebben op de ganse organisatie.

Binnen de pijler strategisch advies kan een onderneming die in het kader van preventief bedrijfsbeleid¹ een scan heeft ondergaan in aanmerking komen voor subsidiëring van een **doorstartplan**. Een doorstartplan omvat adviezen die een onderneming die dreigt in moeilijkheden te komen kan laten opstellen zodat bij opvolging van de adviezen vermeden wordt dat de onderneming in moeilijkheden komt.

Zoals alle adviezen is een doorstartplan een geschreven document dat minstens moet bestaan uit:

1. een analyse van de probleemstelling, o.m. de knelpunten zoals gedetecteerd bij de diagnose (ondernemingscan);
2. het eigenlijke advies;
3. een implementatieplan.

4. Omvang steun

De subsidie wordt berekend als een percentage van de in aanmerking komende kosten van de ondernemerschapbevorderende diensten. In volgende tabel worden de verschillende steunpercentages en steunplafonds weergegeven:

- Voor **opleiding** kan 50% van de kostprijs betoelaagd worden tot een maximum van € 2500 per kalenderjaar
- Voor **advies** kan 50% van de kostprijs betoelaagd worden tot een maximum van € 5000 per kalenderjaar.
- Voor **technologieverkenning** kan 75% van de kostprijs betoelaagd worden met een maximum van €10 000 per kalenderjaar.

	Opleiding	Advies	Technologie verkenning	Advies internationaal ondernemen	Strategisch advies
Steun %	50 %	50 %	75 %	50 %	50 %
Steunplafond per pijler	€ 2500	€ 5000	€10.000	€ 5000	€ 25.000
Max per periode	€ 15.000				€ 25.000
Periode	1 jaar				

¹ PBB is een actieplan dat bestaat uit verschillende maatregelen om te voorkomen dat bedrijven in moeilijkheden komen. Zodoende moet het preventief bedrijfsbeleid helpen voorkomen dat bedrijven in Vlaanderen failliet gaan. Het actieplan omvat vier fasen, met name sensibilisering, diagnose (ondernemingscan) en eerstelijnsadvies, specifiek advies eventueel onder vorm van een doorstartplan en tot slot de implementatie van het doorstartplan.

- Voor **advies voor internationaal ondernemen** kan 50% van de kostprijs betoelaagd worden tot een maximum van € 5000 per kalenderjaar.
- Het maximum betoelaagbare bedrag bedraagt € 15 000 per kalenderjaar voor het geheel van de vier voorgaande pijlers.
- Voor **strategisch advies** kan per kalenderjaar bijkomend 50% van de kostprijs betoelaagd worden tot een maximum van € 25 000.

Het aanvaardbare projectbedrag dient minimum € 100 te bedragen en maximaal het bedrag vermeld in de overeenkomst met de dienstverlener, zonder BTW. Bij een subsidieaanvraag voor strategisch advies bedraagt het minimum projectbedrag € 10 000. Het betreft een jaarlijkse cyclus met extra betaaljaar om de lopende projecten af te werken.

Bij de berekening worden volgende kosten aanvaard:

- **pijler Opleiding**
De kosten voor de opleiding, exclusief BTW, die gefactureerd worden door een dienstverlener erkend in de pijler opleiding, De kosten behoren tot één van de volgende categorieën:
  - personeelskosten van de dienstverlener;
  - werkingskosten van de dienstverlener;
  - verplaatsingskosten van de docent;
  - kosten voor cursusmateriaal en didactische benodigdheden die specifiek voor de gevolgde opleiding worden gebruikt en waarvan het gebruik een functionele relatie heeft met de gevolgde opleiding, voor zover de kosten op één factuur samen met de opleidingskosten worden gefactureerd;
  - cateringkosten beperkt tot € 25 per persoon per begonnen opleidingsdag.
- **pijler Advies**
De kosten voor het advies, exclusief BTW en de bedragen van de voorschotfacturen, die gefactureerd worden door een dienstverlener erkend in de pijler advies.
- **pijler Technologieverkenning**
De kosten voor de kennis, exclusief BTW en de bedragen van de voorschotfacturen, die gefactureerd worden door een dienstverlener erkend in de pijler technologieverkenning. Kosten met betrekking tot gestandaardiseerde fysische of chemische analyses komen niet in aanmerking.
- **pijler Advies voor internationaal ondernemen**
De kosten voor het advies voor internationaal ondernemen, exclusief BTW en de bedragen van de voorschotfacturen, die gefactureerd worden door een dienstverlener aanvaard in de pijler advies voor internationaal ondernemen.
- **pijler Strategisch advies**
De kosten voor het advies, exclusief BTW en de bedragen van de voorschotfacturen, die gefactureerd worden door een dienstverlener erkend in de pijler advies.

5. Welke dienstverleners komen in aanmerking

Een overzicht van de erkende dienstverleners vindt u op de website www.kmo-portefeuille.be terug. Hier kan u per pijler zoeken welke dienstverleners erkend zijn.

Potentiële dienstverleners vinden diepgaandere informatie omtrent de erkenningsprocedures op de website terug. Men kan erkend worden als dienstverlener op basis van volgende voorwaarden:

- **Pijler Opleiding**
  - erkend zijn als publieke dienstverlener of sectorfonds;
  - erkend zijn als peterschapsorganisator;
  - beschikken over één van volgende certificaten:
    - 1° ISO-certificaat, uitgereikt door een geaccrediteerde certificeringsinstelling;
    - 2° CEDEO-certificaat;
    - 3° Q®FOR-certificaat;
    - 4° Recognised for Excellence;
    - 5° K2a-, K2b- of K2c-label voor opleiding;
    - 6° ESF-label voor opleiding.

- **Pijler Advies**
  - erkend zijn door een andere Vlaamse overheid (bijvoorbeeld adviesbureaus erkend door Design Vlaanderen, erkende arbeidsbemiddelingsbureaus, ...)
  - voldoen aan één van de volgende voorwaarden:
    - 1° de dienstverlener beschikt over één van de volgende kwaliteitscertificaten:
      - a) ISO-certificaat, uitgereikt door een geaccrediteerde certificeringsinstelling;
      - b) CEDEO-certificaat;
      - c) Q*FOR-certificaat;
      - d) Recognised for Excellence;
      - e) ESF-label voor advies.
    - 2° de dienstverlener is een natuurlijk persoon en verkrijgt een positieve beoordeling na een individuele screening door een privaat arbeidsbemiddelingsbureau.

- **Pijler Technologieverkenning**
  - cumulatief voldoen aan volgende voorwaarden:
    - a) de dienstverlener moet een opdracht bezitten van technologiediffusie aan kleine en middelgrote ondernemingen en moet daarvoor financiële overheidsmiddelen ontvangen of op het punt staan die te verwerven;
    - b) de dienstverlener moet een ruim actief klanten-bestand in het Vlaams Gewest hebben;
    - c) de dienstverlener moet beschikken over eigen onderzoeksinfrastructuur, moet toegang hebben tot onderzoeksinfrastructuur en -apparatuur, of moet ingebed zijn in een technologisch-wetenschappelijk onderzoekscentrum;
    - d) de dienstverlener moet beschikken over de nodige competentie om kleine en middelgrote ondernemingen te begeleiden in hun innovatietraject;
    - e) de dienstverlener moet werken zonder winstoogmerk.

- **Pijler Advies voor internationaal ondernemen**
  - een gemengde kamer of een bedrijfsgroepering vormen met een representatief karakter;
  - voldoen aan één van de volgende voorwaarden:
    - 1° de dienstverlener beschikt over één van de volgende kwaliteitscertificaten:
      - a) ISO-certificaat, uitgereikt door een geaccrediteerde certificeringsinstelling;
      - b) CEDEO-certificaat;
      - c) Q*FOR-certificaat;
      - d) Recognised for Excellence;
      - e) ESF-label voor advies.

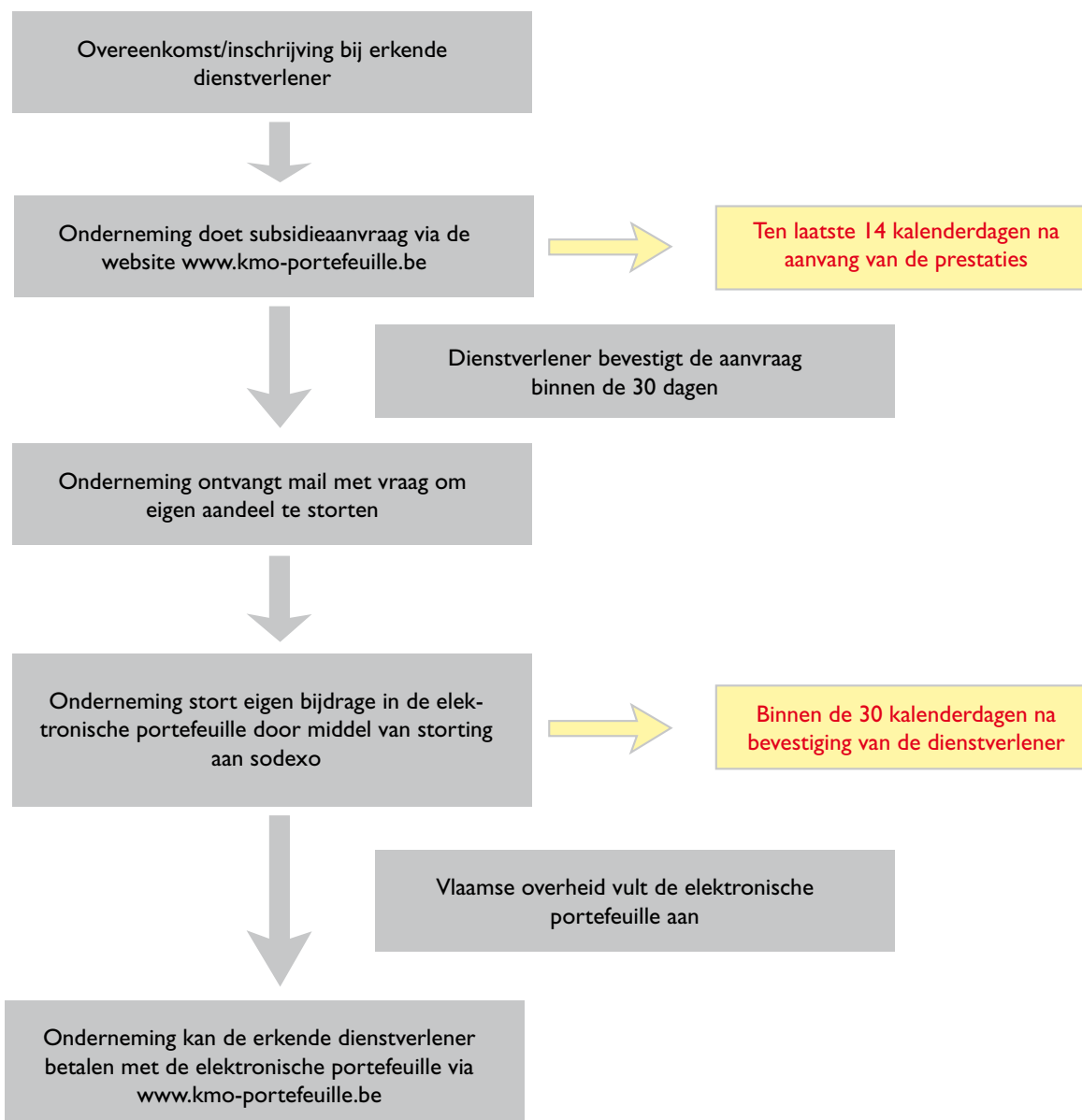
Het Vlaams Agentschap Internationaal Ondernemen kan deze lijst aanvullen met certificaten die de kwaliteit van de dienstverlening garanderen.

2° de dienstverlener is een natuurlijk persoon en verkrijgt een positieve beoordeling na een individuele screening door een privaat arbeidsbemiddelingsbureau.

- **Pijler Strategisch advies**

zie pijler advies

Om doorstartplannen in het kader van preventief bedrijfsbeleid te mogen opmaken moet aan volgende voorwaarden voldaan worden:

  - de dienstverlener is een natuurlijk persoon en verkrijgt een positieve beoordeling na een individuele screening door een privaat arbeidsbemiddelingsbureau en voldoet aan één van volgende voorwaarden:
    - a) hij is lid van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren, het Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten of het Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten;
    - b) toont aan dat hij beschikt over de nodige competenties en ervaring op het vlak van preventief bedrijfsbeleid. Deze erkenning geldt twee jaar.
  - de dienstverlener beschikt over één van de kwaliteitscertificaten vermeld bij de pijler 'advies' en toont aan dat hij beschikt over de nodige competenties en ervaring op het vlak van preventief bedrijfsbeleid. Deze erkenning geldt zolang als de resterende geldigheidsduur van het certificaat.

6. Aanvraagprocedure

Vooraleer u een subsidie kunt aanvragen moet u zich registreren op de website aan de hand van uw federaal token of uw e-id (elektronische identiteitskaart). Een federaal token is een kaartje (met de afmetingen van een bankkaart) met codes die het mogelijk maakt u te identificeren en kan u aanvragen via de federale overheid. Voor het gebruik van de elektronische identiteitskaart heeft u een kaartlezer nodig.

Vooraleer u uw aanvraag indient moet u al een overeenkomst afgesloten hebben met een erkende dienstverlener. Best vraagt u dan zo snel mogelijk de subsidie aan. In principe moet dit gebeuren voor de aanvang van de prestaties. Hiervan kan worden afgeweken tot ten laatste 14 kalenderdagen na aanvang van de prestaties. De eigenlijke aanvraagprocedure verloopt via de instructies vermeld op de website. In het schema onderaan deze pagina staat vermeld welke stappen doorlopen moeten worden.

Bij een subsidieaanvraag voor strategisch advies moet naast het indienen van de subsidieaanvraag ook de overeenkomst aan het Agentschap Ondernemen (Vlaamse overheid) bezorgd worden. Het agentschap moet zich hiermee immers akkoord verklaren. Een uitspraak over het al dan niet in aanmerking komen voor de pijler strategisch advies gebeurt binnen de 30 kalenderdagen. Het bedrijf wordt hiervan schriftelijk op de hoogte gebracht. Op het einde van het adviestraject (wanneer de klant al meer dan 80% van het globale factuurbedrag uit zijn kmo-portefeuille wil betalen) moet een kopie van het advies en een verslag van de dienstverlener aan het Agentschap Ondernemen bezorgd worden en moet het Agentschap Ondernemen zich hiermee opnieuw akkoord verklaren binnen de 30 kalenderdagen. Pas nadien kan het saldo met de elektronische portefeuille betaald worden.

De aanvraag voor steun voor een doorstartplan in het kader van preventief bedrijfsbeleid moet worden ingediend volgens de procedure voor strategisch advies.

Bij de storting in uw kmo-portefeuille wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen kleine en grote projecten zoals voorheen bij BEA het geval was. De onderneming dient dus de eigen bijdrage in de elektronische portefeuille volledig te volstorten.

Voorbeeld : De aanvaarde opleidingskosten bedragen € 10 000 , exclusief btw: dan dient u € 2500 in de portefeuille te storten, de overheid stort € 2500 bij en het overige bedrag van € 5000 (+btw) betaalt u rechtstreeks aan de dienstverlener.

Voor gebruikers van BEA wordt een overgangsmaatregel voorzien: de reeds aangevraagde projecten kunnen verder uitgevoerd worden tot 31/12/2009. Voor nieuwe projectaanvragen beschikt u zoals iedere andere kmo sinds januari over een nieuwe kmo-portefeuille waarin nieuwe aanvragen kunnen gebeuren.

7. Contact

Voor informatie kunt u terecht bij :

Vlaamse overheid

Agentschap Ondernemen
Afdeling Economisch Ondersteuningsbeleid - cel kmo-portefeuille
Ellipsgebouw - 14e verdieping
Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 BRUSSEL
Bel gratis 1700
Fax 02 553 37 88
www.kmo-portefeuille.be

PRODEM: Promotie en demonstratie van milieuvriendelijke technologieën

---

(laatste aanpassing: 01/2010)

1. Wat houdt deze maatregel in

PRODEM is een steunmaatregel die kmo's in staat stelt om op een goedkope (gesubsidieerde) manier een beroep te doen op het onderzoekscentrum VITO om milieu- of energietechnologieën te evalueren. PRODEM is interessant voor ontwikkelaars van nieuwe milieu- en energietechnologieën en eindgebruikers van deze technologieën. Ontwikkelaars kunnen via PRODEM hun nieuwe technologieën testen in een reële situatie. Eindgebruikers kunnen PRODEM gebruiken voor het zoeken van milieu- en energievriendelijke technologieën en het implementeren ervan in hun bedrijfsvoering.

Aan de hand van haalbaarheidsstudies, laboprogramma's, onderzoek op pilotschaal of tests in uw bedrijf gaat PRODEM op zoek naar de meest geschikte oplossing of investering voor uw specifieke situatie.

2. Wie komt in aanmerking

Kmo's die gevestigd zijn in het Vlaamse Gewest.

3. Omvang steun

PRODEM wordt financieel ondersteund door de Vlaamse overheid en de Europese Unie. Daardoor draagt de kmo slechts 34% van de totale projectkosten

4. Contact

VITO-regionaal aanspreekpunt Oost- en West-Vlaanderen:

Karen Vanderstraeten

Tel. 0499 54 67 78

Fax. 059 24 27 69

karen.vanderstraeten@vito.be

VITO-regionaal aanspreekpunt Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant

Michel Lievens

Tel. 014 33 69 14

GSM 0478 48 53 96

Fax. 014 33 55 97

michel.lievens@vito.be

www.vito.be

REG-premies distributienetbeheerders

(laatste aanpassing: 01/2010)

1. Acties Vlaamse distributienetbeheerders

Ter bevordering van het rationeel energiegebruik (REG) werd door de Vlaamse overheid met de diverse distributienetbeheerders voor 2010 een aantal REG-actieplannen afgesproken.

Voorbeelden van acties gericht naar ondernemingen zijn onder andere:

- premie voor snelheidsregelaars (ventilatoren, compressoren, pompen) (E&I);
- premie voor zonneboiler (E&I);
- premie voor condensatieketel (E&I);
- premie voor ventilatiesysteem met warmterecuperatie (E&I);
- premie voor dakisolatie (E&I, enkel voor sociale huisvesting);
- premie voor buitenmuurisolatie (E);
- premie voor superisolerende beglazing in een bestaand gebouw(E);
- premie voor rechtstreekse aardgasverwarming (luchtverhitters en -generatoren, stralings-toestellen) (E&I);
- premie voor warmtepomp (E&I);
- premie voor relighting (E&I) en new lighting (E);
- premie voor hoogrendementsmotoren (E&I);
- premie REG-project na grondige audit (E&I);
- premie voor thermostatische kranen (E);
- premie voor gestuurde ontthooing bij koelinstallaties (E);
- premie voor het halen van de Passiefhuisstandaard bij niet-residentiële gebouwen (E);
- premie voor een koudewarmteopslagsysteem (E).

(E=Eandis & I=InfraX)

Voor meer informatie over wat in aanmerking komt en voor de grootte van de premies: contacteer uw distributienetbeheerder. Om na te gaan wie uw distributienetbeheerder is, kan u uw postcode ingeven op de website van de VREG (www.vreg.be-"professioneel").

2. Premies van de gemeenten

Sommige gemeenten geven steun voor de plaatsing van fotovoltaïsche zonnepanelen en voor de plaatsing van zonneboilers. Beide subsidies liggen meestal tussen € 250 en € 750.

3. Aanvraagprocedure

Meer informatie over de acties van de zuivere en gemengde distributienetbeheerders kunt u terugvinden op de website van uw distributienetbeheerder, het overkoepelend orgaan van de gemengde distributienetbeheerders EANDIS (www.eandis.be) en van enkele zuivere netbeheerders INFRAX (www.infrax.be) of bij:

Vlaams Energieagentschap (VEA)
 Graaf de Ferrarisgebouw
 Koning Albert II-laan 20 bus 17
 1000 Brussel
 Tel. 02 553 46 00
 Fax 02 553 46 01
energie@vlaanderen.be
www.energiesparen.be

Voor de premies toegekend door de gemeenten kunt u best navraag doen bij uw gemeentebestuur.

REG in kmo's

(laatste aanpassing: 10/2009)

1. Wat houdt deze maatregel in

Eind 2008 startte het Agentschap Ondernemen de actie om kennisdiffusie inzake Rationeel energiegebruik in kmo's een extra stimulans te geven. Het Agentschap Ondernemen streeft immers naar een efficiënter, milieuvriendelijker, rationeler en meer duurzaam energiegebruik in bedrijven.

Het Agentschap Ondernemen biedt de bedrijven die dit wensen een gratis individuele doorlichting of energiescan aan. Naast een analyse van de elektriciteits-, aardgas- en/of stookoliefacturen, komen verscheidene energiethema's zoals verlichting, perslucht, verwarming, koeling... aan bod. Hierbij ontstaat een eerste idee van de mogelijkheden om tot een efficiënter energieverbruik en financiële besparingen te komen. Tevens worden in deze scan de regelgeving op vlak van energie en de subsidies voor energiezuinige investeringen op maat van het bedrijf toegelicht.

Na deze energiescan heeft het bedrijf een duidelijk beeld van wat haalbaar is en van de stappen die ondernomen moeten worden om het energieverbruik aan te pakken. Op basis van de resultaten van de energiescan van het Agentschap Ondernemen beslist het bedrijf - in samenspraak met de accountmanager van het Agentschap Ondernemen - of het wenselijk en nuttig is dat het eerste advies gevolgd wordt door een grondige studie van een bepaald energiethema. Deze studie wordt gesubsidieerd.

De resultaten van de energiescans en van de thematische adviezen worden (anoniem) verzameld op de website www.rationeelenergiegebruik.be.

REG in kmo's is een project gefinancierd door de Vlaamse overheid en EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling).

2. Wie komt in aanmerking

Bedrijven die voldoen aan de Europese definitie van een kmo komen in aanmerking voor deelname. Bedrijven die niet voldoen aan deze definitie, kunnen alsnog in aanmerking komen wanneer de vestiging van het bedrijf waar de energiescan werd gedaan wel voldoet aan het criterium inzake werknemers van de Europese definitie (< 250 werknemers), en bovendien een energieverbruik bezit dat lager is dan 25.000.000 kWh (zijnde de som van het elektrisch verbruik en het verbruik van brandstoffen).

Bedrijven actief in de landbouw komen niet in aanmerking. Vzw's en tuinbouwbedrijven kunnen wel in aanmerking komen voor deelname aan het project.

3. Welke investeringen komen in aanmerking

Volgende energiethema's kunnen in aanmerking komen: verlichting, verwarming en warmteverlies, koeling, perslucht, stoom... De studie dient te worden uitgevoerd door onafhankelijke specialisten van (private) energieadviesbureaus. Er kunnen maximaal twee energiethema's per bedrijf gesubsidieerd worden.

4. Steunbedrag

Het thematisch advies wordt door het Agentschap Ondernemen financieel gesteund door 2/3 van de studiekost (excl. BTW) te subsidiëren (met een maximum subsidie van € 3000). Deze subsidie is niet cumuleerbaar met de steun verkregen via de kmo-portefeuille. Dit project loopt tot eind oktober 2010.

5. Contact

Voor meer informatie over deze steunmaatregel of voor een afspraak voor een gratis energiescan kunt u terecht bij de accountmanagers 'Energie' van de provinciale directies van het Agentschap Ondernemen.

Antwerpen

Lange Lozanastraat 223 | 2018 Antwerpen
Sandra Voets | T 03 260 87 17
sandra.voets@agentschapondernemen.be
Katrien De Maeyer | T 03 260 87 33
katrien.demaeyer@agentschapondernemen.be

Oost-Vlaanderen

Seminariestraat 2 | 9000 Gent
Thomas Desnijder | T 09 267 40 36
thomas.desnijder@agentschapondernemen.be
Joachim Castelain | T 09 267 40 32
joachim.castelain@agentschapondernemen.be

West-Vlaanderen

Jan Breydellaan 107 | 8200 Sint-Andries/Brugge
Eddy Jonckheere | T 050 32 50 23
eddy.jonckheere@agentschapondernemen.be

Limburg

Kempische Steenweg 305 bus 201 | 3500 Hasselt
Pieter Hensen | T 016 31 10 57
pieter.hensen@agentschapondernemen.be
Sandra Voets | T 03 260 87 17
sandra.voets@agentschapondernemen.be

Vlaams-Brabant

Philipssite 5 - Ubicenter | 3001 Leuven
Bert Stassen | T 016 31 10 63
bert.stassen@agentschapondernemen.be
Pieter Hensen | T 016 31 10 57
pieter.hensen@agentschapondernemen.be

Subsidies voor kmo's die selectief afval sorteren

(laatste aanpassing:01/2010)

1. Wat houdt deze maatregel in

KMO's die bedrijfsmatig verpakkingsafval sorteren met het oog op recyclage kunnen bij VAL-I-PAC terecht voor een financiële vergoeding. VAL-I-PAC is het officieel orgaan voor de uitvoering van de terugname en informatieplicht van bedrijfsmatig verpakkingsafval.

2. Wie komt in aanmerking

Om als kmo recht te hebben op deze subsidies, moet de verpakking:

- afkomstig zijn van bedrijfsmatig verpakkingsafval;
- ontstaan zijn op Belgisch grondgebied;
- selectief gesorteerd worden met het oog op recyclage;
- opgehaald worden door een operator die officieel erkend is door VAL-I-PAC.

De ontpakkers moeten in geen geval lid zijn of worden van VAL-I-PAC om recht te hebben op een subsidie.

3. Omvang steun

De financiële ondersteuning gebeurt op 2 manieren.

De **recyclagepremie** is bedoeld om de recyclage te stimuleren van bedrijfsmatig verpakkingsafval dat ontstaan is op Belgisch grondgebied, namelijk kunststof en hout (in homogene fracties). Voor elke ton verzameld verpakkingsafval die gerecycleerd wordt, betaalt VAL-I-PAC een forfaitair bedrag aan de ontpakkers (€ 40 per ton recycleerbare kunststof of € 10 per ton recycleerbaar hout (ter vermalen voor spaanplaten of compostering)).

De **containerpremie** is bedoeld om de selectieve inzameling van bedrijfsmatig verpakkingsafval te stimuleren door tussenkomst in de huur van selectieve containers, zakken of andere inzamelsystemen. Deze subsidies variëren in functie van het type container.

4. Contact

Voor meer informatie kan men terecht bij:

VAL-I-PAC
Koningin Astridlaan 59, bus 11
1780 Wemmel
Tel. 02 456 83 10
Fax 02 456 83 20
info@valipac.be
www.valipac.be

Vlaamse groenestroomcertificaten (GSC)

(laatste aanpassing: 10/2009)

1. Wat houdt deze maatregel in

Eigenaars van installaties die elektriciteit produceren in Vlaanderen op basis van hernieuwbare energiebronnen (wind, zon, biomassa ...) kunnen gratis via de VREG groenestroomcertificaten verkrijgen per 1000 kWh netto-elektriciteitsproductie. Deze GSC kunnen verkocht worden aan elektriciteitsleveranciers in Vlaanderen.

De elektriciteitsleveranciers in Vlaanderen moeten elk jaar een bepaald percentage van hun elektriciteitsleveringen aan de eindverbruikers kunnen aantonen met groenestroomcertificaten. In 2003 bedroeg dit verplicht percentage 2% en neemt toe tot 6% in 2010.

Elektriciteitsleveranciers kunnen GSC verkrijgen door zelf elektriciteit op te wekken op basis van hernieuwbare energiebronnen of door GSC te kopen van derden. Elektriciteitsleveranciers die te kort hebben moeten een boete van € 125 per ontbrekend GSC betalen. De gemiddelde marktprijs van de GSC in de afgelopen verhandelperiodes kunt u opvragen bij de VREG. Er wordt een minimale marktwaarde per technologie gegarandeerd en dit naargelang de installatie op het distributienet of het transmissienet is aangesloten. GSC verkregen voor fotovoltaïsche zonne-energieinstallaties (PV) in gebruik genomen vanaf 1 januari 2006, kunnen verkocht worden aan de distributienetbeheerder voor € 450 per GSC. Uw distributienetbeheerder is verplicht deze GSC aan te kopen aan deze prijs voor 20 jaar.

Vanaf 1 januari 2010 neemt de waarde van het GSC voor PV-panelen echter stelselmatig af. In 2010 is de waarde nog € 350 per GSC, in 2011 € 330 en in 2012 € 310. Vanaf 2013 krijgt u per GSC nog € 290 gedurende een periode van maximaal 15 jaar. Hierna neemt de waarde van het GSC jaarlijks af met € 40. In 2021 zal de minimumprijs voor groenestroomcertificaten voor energie uit fotovoltaïsche installaties tot € 0 gedaald zijn

Als de opgewekte groenestroom in het openbaar elektriciteitsnet wordt geïnjecteerd hebben de GSC ook een garantie van oorsprong. Elektriciteitsleveranciers mogen enkel elektriciteit als groenestroom verkopen als zij ook de GSC met garantie van oorsprong in bezit hebben.

Vastgelegde minimumprijzen per GSC :

- € 95 : waterkracht, getijden- en golfslagenergie en aardwarmte;
- € 80 : on-shore windenergie (vanaf 01/2010 neemt de minimumprijs toe tot € 90/GSC);
- € 80 : organisch-biologische stoffen, al dan niet met coverbranding;
- € 80 : vergisting van organisch-biologische stoffen in stortplaatsen;
- € 80 : organisch-biologisch deel van afvalstoffen;
- € 450 : fotovoltaïsche energie (PV) in dienst na 01-01-2006;
- € 150 : fotovoltaïsche energie (PV) in dienst voor 01-01-2006.

2. Contact

Voor meer informatie over Vlaamse groenestroomcertificaten kunt u terecht bij:

Vlaamse Reguleringsinstelling voor Elektriciteit en Gas (VREG)

Graaf de Ferrarisgebouw

Koning Albert II-laan 20 bus 19

1000 Brussel

Tel. 0800 120 33

Fax 0800 120 57

info@vreg.be

www.vreg.be

Vlaamse warmtekrachtkoppelingcertificaten (WKC)

(laatste aanpassing: 01/2008)

1. Wat houdt deze maatregel in

Kwalitatieve WKK-installaties kunnen bij de VREG, WKK-certificaten (WKC) verkrijgen per schijf van 1.000 kWh (1 MWh) primair bespaarde energie. Een warmtekrachtkoppeling (WKK) is een installatie die tegelijkertijd kracht (elektriciteit) en warmte (koude) opwekt. Een WKK is kwalitatief als de relatieve primaire energiebesparing minimaal 10 % is ten opzichte van een vergelijkbare gescheiden opwekking van warmte (ketel) en elektriciteit (centrale) voor installaties vanaf 1000 kW. Een warmtekrachtinstallatie met een elektrisch of mechanisch vermogen lager dan 1 MW is kwalitatief indien ze op jaarbasis een positieve relatieve primaire energiebesparing realiseert. De maximale relatieve primaire energie-besparing van een WKK is ongeveer 25 % voor WKK's op fossiele brandstoffen. De berekening van het aantal WKK-certificaten is opgenomen in bijlage.

De gratis verkregen WKK-certificaten kunnen vanaf 2004 verkocht worden aan elektriciteits-leveranciers in Vlaanderen. De elektriciteitsleveranciers in Vlaanderen moeten vanaf 2005 elk jaar een bepaald percentage van hun elektriciteitsleveringen aan eindverbruikers kunnen aantonen met WKK-certificaten. In 2005 bedroeg dit percentage 1,19% en neemt tot 5,23% in 2012. Elektriciteitsleveranciers die WKK-certificaten te kort hebben moeten een boete betalen van € 45. De elektriciteitsleveranciers moeten uiterlijk tegen 31 maart van elk jaar de WKK-certificaten voor het voorafgaand jaar inleveren. De gemiddelde marktprijs van de WKC in de afgelopen verhandelperiodes kunt u opvragen bij de VREG. Er wordt een minimale marktwaarde van 60% van de boeteprijs gegarandeerd. Indien een WKK gebruik maakt van biobrandstoffen zoals onder andere hout, biogas en biofuel, dan kunnen aanvullend op de WKK-certificaten ook groenestroomcertificaten (GSC) verkregen worden voor de geproduceerde netto-elektriciteit (zie fiche groenestroomcertificaten).

2. Contact

Voor meer informatie over Vlaamse WKK-certificaten kunt u terecht bij:

Vlaamse Reguleringsinstelling voor Elektriciteit en Gas (VREG)

Graaf de Ferrarisgebouw

Koning Albert II-laan 20 bus 19

1000 Brussel

Tel. 0800 120 33

Fax 0800 120 57

info@vreg.be

www.vreg.be

Investeringsaftrek

(laatste aanpassing : 04/2010)

1. Wat houdt deze maatregel in

Een onderneming, die bij de oprichting of uitbreiding een investering uitvoert, kan onder bepaalde voorwaarden een investeringsaftrek verkrijgen. Dit is een fiscaal voordeel waarbij men een bepaald percentage van de aanschaffings- of beleggingswaarde van de investeringen uitgevoerd tijdens het belastbaar tijdperk, mag aftrekken van de belastbare winst. Het percentage past men éénmalig toe op de aanschaffings- of beleggingswaarde van de goederen.

Indien de winst onvoldoende is, mogen de investeringsaftrekken die niet kunnen worden verricht, onder bepaalde voorwaarden overgedragen worden op de winsten van de volgende belastbare tijdperken.

2. Investerings

In de algemene regel moet het gaan om materiële vaste activa die in nieuwe staat zijn verkregen of tot stand gebracht en om nieuwe immateriële vaste activa. Deze activa-bestanddelen moeten in België uitsluitend voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt en ze moeten ten minste over drie jaar afschrijfbaar zijn. 'Leasing' komt ook in aanmerking.

Volgende investeringen zijn **uitgesloten** van de investeringsaftrek:

- niet uitsluitend voor het beroep gebruikte activa;
- de gebouwen aangeschaft in het vooruitzicht van wederverkoop;
- de niet-afschrijfbare activa of activa afschrijfbaar op minder dan drie jaar;
- de bijkomende lasten indien ze niet samen met de activa waarop ze betrekking hebben, worden afgeschreven;
- de personenwagens en de wagens voor dubbel gebruik;
- als het recht van gebruik van een investeringsgoed afgestaan wordt aan een derde, wat het geval is bij verhuur. Een uitzondering wordt echter gemaakt als de gebruiker een natuurlijk persoon is, en hij het gehuurde goed gebruikt voor de uitoefening van zijn zelfstandige beroepsactiviteit.

3. Welke steun kan men genieten

Voor de investeringen uitgevoerd in 2010 (aanslagjaar 2011) gelden volgende percentages (zie tabel):

	Aanslagjaar 2011		
	Natuurlijke personen	Kmo-vennootschappen (1)	Andere vennootschappen
Gewone investeringen (2)	3,5	-	-
Gespreide aftrek voor gewone investeringen (3)	10,5	-	-
Energiebesparende investeringen (4)	13,5	13,5	13,5
Octrooien (5)	13,5	13,5	13,5
Milieuvriendelijke investeringen in O&O (6)	13,5	13,5	13,5
Gespreide aftrek voor milieuvriendelijke investeringen in O&O (7)	20,5	20,5	20,5
Investerings ter bevordering van herbruikbare verpakkingen (8)	3,5	3	3
Investerings in beveiliging (9)	20,5	20,5	-
Investerings in zeeschepen (10)	-	30	30
Investerings in rookafzuig- of verluchtingssystemen in horeca-inrichtingen (11)	13,5	13,5	13,5
Investerings in oplaadstations voor elektrische voertuigen	13,5	13,5	13,5

Toelichting bij de tabel

- 1 Kmo-vennootschappen zijn Belgische vennootschappen die aan de volgende voorwaarden voldoen: de aandelen of delen van de vennootschap behoren voor meer dan de helft toe aan één of meer natuurlijke personen, deze aandelen moeten de meerderheid van het stemrecht in de vennootschap vertegenwoordigen.
- 2 Sinds het aanslagjaar 2007 is de gewone investeringsaftrek voor kmo-vennootschappen afgeschaft (zowel de éénmalige als de gespreide) als gevolg van de "notionele interestaftrek" die vanaf aanslagjaar 2007 van kracht werd.

- 3 De gespreide aftrek voor gewone investeringen kan enkel worden toegepast indien de onderneming minder dan 20 werknemers tewerkstelt. Sinds het aanslagjaar 2007 is de gespreide aftrek voor vennootschappen afgeschaft. Indien die aftrek echter werd verleend voor een vroeger aanslagjaar, dan blijft de investeringsaftrek lopen voor de resterende periode ervan.
- 4 Om te kunnen genieten van de verhoogde investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen moeten deze investeringen opgenomen zijn in een bepaalde categorie. Een lijst van deze categorieën vindt u als bijlage in de brochure "Subsidieidraad - U werkt energie- en milieubewust".
- 5 Voor de 'verwerving' van octrooien kan een verhoogde investeringsaftrek worden toegepast. Sinds het aanslagjaar 2007 kunnen vennootschappen opteren voor het belastingkrediet voor onderzoek en ontwikkeling. Het fiscale voordeel wordt hierbij niet toegekend in de vorm van een aftrek van het fiscale resultaat, maar op de verschuldigde vennootschapsbelasting wordt er een belastingvermindering toegepast. Vennootschappen die kiezen voor dit belastingkrediet kunnen nooit meer de investeringsaftrek toepassen voor octrooien en milieuvriendelijke investeringen in onderzoek en ontwikkeling (zowel de éénmalige als de gespreide).
- 6 Milieuvriendelijke investeringen in onderzoek en ontwikkeling zijn investeringen in onderzoek en ontwikkeling van nieuwe producten en toekomstgerichte technologieën die geen negatief effect op het leefmilieu hebben of die het negatieve effect op het leefmilieu beogen te minimaliseren. Om van deze aftrek te kunnen genieten, moet het bedrijf een R&D-afdeling hebben.
- 7 Voor de gespreide aftrek voor milieuvriendelijke investeringen in O&O is de voorwaarde van een tewerkstelling van minder dan 20 werknemers niet van toepassing.
- 8 Investeringen met betrekking tot productie en recyclage van herbruikbare verpakkingen geven recht op een aftrek van 3 %. Dit is niet relevant voor natuurlijke personen gezien het percentage van 3 % lager is dan de gewone investeringsaftrek van 5,5 %.
- 9 Deze categorie betreft de investeringen voor de beveiliging van de beroepslokalen; deze moeten aanbevolen en goedgekeurd zijn door de ambtenaar belast met de adviezen inzake techno-preventie in de betrokken politiezone.
Naast de kmo-vennootschappen hebben ook kleine vennootschappen (gedefinieerd volgens artikel 15 van de Vennootschappenwet) recht op deze aftrek vanaf het aanslagjaar 2006. Kleine vennootschappen zijn vennootschappen die voor het laatst (en het voorlaatst) afgesloten boekjaar een jaargemiddeld personeelsbestand hebben van minder dan 100 werknemers en niet meer dan één van de volgende criteria overschrijden:
  - jaargemiddeld personeelsbestand 50 werknemers;
  - jaarmzet exclusief btw € 7.300.000;
  - balanstotaal € 3.650.000.
 LET WEL: vanaf aanslagjaar 2010 worden de criteria op geconsolideerde basis berekend; met andere woorden de cijfers van de verbonden vennootschappen worden meegeteld.
Vereist is dat de vennootschap aan deze definitie voldoet voor het aanslagjaar dat verbonden is aan het belastbaar tijdperk waarin de vaste activa zijn verkregen of tot stand gebracht.
- 10 De investeringsaftrek van 30 % voor investeringen in zeeschepen is enkel van toepassing op vennootschappen die uitsluitend winst uit zeescheepvaart verkrijgen.
- 11 De investeringsaftrek is specifiek voor horeca-inrichtingen die investeren in een rookafzuigstelsel of een verluchtingssysteem in een rookkamer.

4. Aanvraagprocedure

4.1. Formulier 275 U ingevuld, gedateerd en ondertekend bij de belastingsaangifte voegen. De belastingplichtige die geopteerd heeft voor de gespreide aftrek moet dit formulier elk jaar bij zijn aangifte voegen tot het volledig investeringsbedrag is afgetrokken.

Per categorie van vaste activa een opgave opstellen¹ met volgende inlichtingen:

- datum van aanschaffing of verwerving;
- de juiste benaming;
- de aanschaffings- of beleggingswaarde;
- de normale gebruiksduur en de afschrijvingsduur.

4.2. Voor de energiebesparende investeringen moet het attest, om bij de belastingsaangifte te voegen, digitaal worden aangevraagd, op straffe van verval, binnen drie maanden na de laatste dag van het belastbaar tijdperk waarin de activa zijn verworven, via: <http://www.energiesparen.be/verhoogdeinvesteringsaftrek/aanvraag>

Facturen moeten, samen met een ondertekende verklaring op erewoord en een automatische gegenereerde samenvatting van de dossiergegevens, opgestuurd worden naar:

Vlaamse Overheid
 Vlaams Energie Agentschap
 Frank Van Droogenbroeck
 Koning Albert II-laan 20, bus 17
 1210 Brussel
 Tel. 02 553 46 00
 Fax 02 553 46 01
frank.vandroogenbroeck@vea.be
www.energiesparen.be

¹ Deze opgave dient ter beschikking van de administratie te worden gehouden.

4.3. Voor de **milieuvriendelijke investeringen** in onderzoek en ontwikkeling moet bij de aangifte van de inkomstenbelastingen van het tijdperk waarin de bedoelde bestanddelen zijn aangeschaft of tot stand gebracht, een attest worden bijgevoegd.

Een aanvraagformulier tot het verkrijgen van dit attest, dat het milieuvriendelijk karakter van de investering moet bevestigen, wordt aangevraagd bij:

Vlaamse Overheid
Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)
Milieu-integratie en -subsiëringen
Ilse Vansteenwegen
Graaf de Ferraris-gebouw, 3de verdieping
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 Brussel
Tel. 02 553 80 23
Fax 02 553 80 55
ilse.vansteenwegen@lne.vlaanderen.be
www.mina.be/efaminabel.html

4.4. De verwerving van de **octrooien** moet gestaafd worden door:

- een afschrift van het contract op grond waarvan de onderneming het octrooi of het recht tot exploitatie ervan heeft aangeschaft;
- het bewijs dat het octrooi of het recht tot exploitatie ervan nooit door een andere onderneming voor het uitoefenen van haar beroepswerkzaamheid in België is gebruikt.

4.5. Voor de investeringen in beveiliging is de procedure vanaf aanslagjaar 2008 sterk vereenvoudigd. De uitgaven dient u op ten nemen in uw belastingaangifte. Volgende documenten moet u ter beschikking houden voor de FOD financiën:

- Facturen van de investering
- Betalingsbewijzen van deze facturen
- Verklaring van de aannemer op de factuur of bijlage die de kwaliteit van het materiaal garandeert
- Voor de alarmsystemen en de volgsystemen, het bewijs van een geschreven overeenkomst met een goedgekeurde alarmcentrale
- Voor de camerasystemen, het attest dat bewijst dat het systeem werd aangegeven bij de Commissie ter Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer

De aannemer moet aangeven in welke beroepslokalen de werken werden uitgevoerd en een verklaring afleggen van over de kwaliteit ervan. De aannemer moet dus aantonen dat de investeringen en materialen voldoen aan de wettelijke vereisten. Voor advies met betrekking tot beveiliging van uw beroepslokalen kan u steeds terecht bij de technopreventieve adviseurs van uw politiezone. De contactgegevens van deze adviseurs alsook een lijst van de materialen die recht geven op een fiscale aftrek kan u terugvinden op de website www.besafe.be

Bijkomende inlichtingen kunt u verkrijgen bij:

FOD Binnenlandse Zaken - Algemene Directie Veiligheid en Preventie
Directe Locale Integrale Veiligheid
Waterloolaan 76
1000 Brussel
Tel. 02 557 35 55
sliv@ibz.fgov.be
www.besafe.be

5. Contact

Bijkomende inlichtingen over de investeringsaftrek kunt u verkrijgen bij:

FOD Financiën
Administratie van de ondernemings- en inkomensfiscaliteit
North Galaxy-bus 25
Koning Albert II-laan 33
1030 Brussel
Tel. 02 57 257 57
info.tax@minfin.fed.be
fiscus.fgov.be

Europese milieu- en energieprogramma's

(laatste aanpassing 01/2010)

1. Wat houdt deze maatregel in

Op Europees niveau bestaan er verschillende subsidieprogramma's voor milieu- en energie-projecten. Jaarlijks wordt er voor deze programma's een oproep tot indienen van voorstellen door de lidstaten gepubliceerd.

LIFE+ -programma (2007-2013)

Op dit ogenblik is het belangrijkste financieel instrument van de Europese Gemeenschap inzake milieu het LIFE+-programma

Wat houdt deze maatregel in

LIFE+ is het financiële instrument van de Europese Unie voor de ontwikkeling en uitvoering van een milieubeleid annex milieuwetgeving voor de Gemeenschap en in het bijzonder voor de ondersteuning van de implementatie van het Zesde MilieuActiePlan (MAP), waaronder de thematische strategieën (klimaatverandering, natuur en biodiversiteit, milieu en gezondheid en kwaliteit van leven, natuurlijke hulpbronnen en afvalstoffen). LIFE+ ondersteunt milieuprojecten en projecten voor natuurbehoud in de lidstaten en in sommige kandidaat-lidstaten en buurlanden.

Thema's

LIFE+ bestaat uit 3 pijlers:

- Natuur en Biodiversiteit
- Milieubeleid en Bestuur (Governance): Onder deze pijler worden de ontwikkeling en demonstratie van innovatieve beleidsbepalingen, technologieën, methoden en instrumenten ondersteund op het gebied van klimaatverandering, milieu en gezondheid, gebruik van natuurlijke hulpbronnen en afval.
- Informatie en Communicatie: Deze pijler richt zich op de verspreiding van informatie en de bewustwording van natuur en milieuproblemen, waaronder bosbranden. Voorbeelden hiervan kunnen zijn informatiecampagnes, conferenties, publicaties en trainingen.

Wie komt in aanmerking

De subsidie is in principe bestemd voor nationale, regionale en lokale autoriteiten, internationale en private organisaties en non-gouvernementele organisaties (NGO's).

LIFE+ wordt geïmplementeerd via jaarlijkse oproepen. Kandidaat-deelnemers moeten hun projectvoorstel neerleggen bij hun respectievelijke lidstaat. Deze toetst de inhoud van het projectvoorstel aan de nationale prioriteiten alvorens het door te sturen aan de Europese Commissie.

Steun

LIFE+-projecten ontvangen in regel tot 50% steun.

LIFE+ wordt geïmplementeerd via jaarlijkse oproepen. Kandidaat-deelnemers moeten hun projectvoorstel neerleggen bij hun respectievelijke lidstaat. Deze toetst de inhoud van het projectvoorstel aan de nationale prioriteiten alvorens het door te sturen aan de Europese Commissie.

De 4e LIFE+ oproep zal waarschijnlijk in mei 2010 open gaan.

Europees communautair 7de Kaderprogramma (2007-2013) Thema 5 Energie

Technologie speelt een centrale rol in de verwezenlijking van de doelstellingen van het nieuwe energiebeleid voor Europa. Daarom zal de Commissie tussen 2007 en 2013 jaarlijks ongeveer 1 miljard euro investeren in onderzoek en innovatie op het gebied van energietechnologie. Technologie moet de kosten van duurzame energie doen afnemen, de efficiëntie van het energiegebruik vergroten en garanderen dat het Europese bedrijfsleven wereldwijd in de kopgroep zit. De Europese Unie streeft ernaar een voortrekkersrol te vervullen in het veranderen van de wijze waarop energie wordt geproduceerd, verspreid en gebruikt. Hiertoe zal de Commissie in 2007 haar eerste Europees strategisch plan voor energietechnologie opstellen, als onderdeel van het energiebeleid voor Europa.

De Europese Unie streeft drie hoofddoelen na met de ontwikkeling van haar energietechnologie: de kosten van duurzame energie verlagen, het efficiënte gebruik van energie aanmoedigen en het Europese bedrijfsleven een leidinggevende rol laten spelen op het gebied van koolstofarme technologieën. Hiermee worden onder meer hernieuwbare energiebronnen bedoeld, zoals windenergie, biobrandstoffen en zonne-energie, maar ook duurzame kolen- en gascentrales, waar aan vastlegging en opslag van CO₂ wordt gedaan, en in een latere fase ook brandstofcellen, waterstof, geavanceerde kernsplijting en kernfusie. Dit alles dient gepaard te gaan met een beter gebruik van energie bij omzettingprocessen, in gebouwen, in de industrie en in het vervoer.

De belangrijkste doelstelling van het voorgestelde Europees strategisch plan voor energietechnologie is de innovatie van energietechnologieën te versnellen en het Europese bedrijfsleven aan te moedigen om de bedreigingen op het gebied van klimaatverandering en continuïteit van de bevoorrading om te zetten in kansen voor de verbetering van de concurrentiekracht. Dit vergt een nieuwe, meer strategische aanpak die zorgt voor een optimale integratie van de Europese capaciteit voor het ontwikkelen, in de handel brengen en gebruiken van energietechnologie.

De Commissie is van mening dat de verhoogde budgetten voor onderzoek en innovatie op het vlak van energie voor de periode 2007-2013, zoals vastgesteld in het 7de kaderprogramma (+50 %, van 574 tot 886 miljoen euro per jaar) en in het programma "Intelligente energie voor Europa" (+100 %, van 50 tot 100 miljoen euro per jaar), een eerste stap in de goede richting zijn en dat de lidstaten en het bedrijfsleven minstens evenveel inspanningen moeten leveren.

Onderzoeks- en technologische ontwikkelingsprojecten (OTO-RTD) moeten zich situeren in de volgende activiteitsdomeinen:

- Waterstof en brandstofcellen
- Opwekking van hernieuwbare energie (elektriciteit)
- Productie van hernieuwbare brandstoffen
- Hernieuwbare energiebronnen voor het koelen en verwarmen
- CO₂-captatie- en opslagtechnologieën voor nulemissie bij de energieproductie
- Propere kolentechnologieën
- Intelligente energienetwerken
- Energie-efficiëntie en -besparingen
- Kennis voor het bepalen van het energiebeleid
- Horizontale programma-acties

De oproepen (calls) tot het indienen van projectvoorstellen hebben betrekking op projecten met resultaten op (middel)lange termijn (OTO-RTD) en transport- en energieprojecten met resultaten op korte termijn. Voor gemeenschappelijke gerichte projecten van KMO's is de EU-bijdrage maximaal € 4 miljoen. De EU-bijdrage vanaf € 4 miljoen is voor gemeenschappelijke geïntegreerde projecten op grote schaal.

Europees communautair programma IEE II - 'Intelligent Energy for Europe (2007-2013)

Het IEE-programma is een financieel instrument voor niet-technologische steunverlening op energiegebied. Het programma omvat alle acties op energiegebied die bijdragen tot de communautaire doelstellingen voor energie, vervoer (energieaspecten) en duurzame ontwikkeling. In principe bedraagt de financiële steun maximaal 50 % van de totale kosten. In sommige gevallen kan deze steun de totale kosten van de actie dekken zoals onder andere voor studies en andere acties bedoeld om de communautaire strategie en de communautaire beleidsmaatregelen voor te bereiden, aan te vullen en ten uitvoer te leggen en om het effect ervan te evalueren.

Actiegebieden:

- rationeel gebruik van energie en beheersing van de vraag, meer specifiek in gebouwen en bedrijven (SAVE);
- nieuwe en duurzame energiebronnen (ALTENER);
- energieaspecten van het vervoer (STEER);
- bevordering internationaal, in samenwerking met de ontwikkelingslanden, van duurzame energiebronnen en energie-efficiëntie (COOPENER);
- geïntegreerde lokale aanpak, monitoring en financiële mechanismen (HORIZONTAL)

2. Aanvraagprocedure

Elk bedrijf (vooral kmo's) of elk onderzoekscentrum dat de krachten wil bundelen met buitenlandse partners, kan aankloppen bij het europrogs-team voor volgende begeleiding:

- helpen bij het zoeken van het financieringskanaal of Europees programma dat het best bij u past; begeleiden bij specifieke vragen over administratieve, juridische en financiële aspecten; de oriëntering van het projectvoorstel scherpstellen;
- als kandidaat-deelnemer op de hoogte gehouden worden van de verschillende Europese programma's; wanneer u zich registreert op de website van europrogs, wordt u via nieuwsflashes op maat geïnformeerd over interessante mogelijkheden, partnerverzoeken, oproepen, initiatieven en acties.

3. Contact

Europrogs-team (voor begeleiding en bijkomende informatie inzake Europese programma's):
T 02 788 15 67
europrogs@iwt.be
Contactpersonen: http://www.europrogs.be/wiezijnwij/wie-is-wie/copy_of_contactpersonen
www.europrogs.be

Contactpersoon voor LIFE+ :
Ministerie van Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Diensten voor het Leefmilieu
Dienst Studie en Coördinatie
David van Lochem
Victor Hortaplein 40 bus 10
1060 Brussel
T 02 524 95 04
david.vanlochem@health.fgov.be

Ook op de volgende websites van de Europese Commissie kan informatie over deze programma's worden verkregen:
ec.europa.eu/grants/index_en.htm#envi
ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/index_en.htm

Bijlage: WKK-certificaten

(laatste aanpassing 01/2008)

Voorwaarde voor een kwalitatieve WKK

$$RPEB = 1 - \frac{1}{\frac{\alpha_e}{\eta_e} - \frac{\alpha_E}{\eta_E}}$$

Relatieve primaire energiebesparing (RPEB) moet groter of gelijk zijn aan 10% vanaf 1000kWe en groter of gelijk aan 0% voor WKK kleiner dan 1000kWe. De te gebruiken referentierendementen η_Q en η_E hangen af van het type brandstof voor de opwekking van elektriciteit en warmte, de correctiefactoren van de referentierendementen wegens klimaatomstandigheden en vermeden netverliezen (Ministerieel Besluit van 6 oktober 2006).

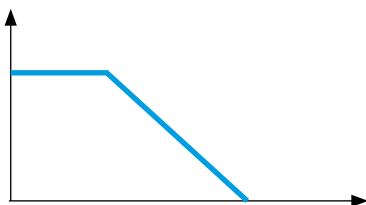
Berekening van de primaire energiebesparing (PEB)

$$PEB = E \times \left(\frac{1}{\eta_E} + \frac{\alpha_e}{\alpha_E \times \eta_e} - \frac{1}{\alpha_E} \right)$$

E is de hoeveelheid geproduceerde elektriciteit in MWh.

Degressiefactor X na 48 maanden

$$X = \frac{RPEB - 0,002 \times (T - 48)}{RPEB}$$

Na vier werksjaren (48 maanden) van de WKK wordt een degressiefactor X toegepast voor het verkrijgen van de WKK-certificaten. T is het aantal maanden van de ingebruikname van de WKK.

WKK-certificaten

Een WKK komt slechts in aanmerking voor WKK-certificaten als deze voldoet aan de definitie en voorwaarden van een kwalitatieve WKK.

Aantal WKK-certificaten = primaire energiebesparing (PEB) x degressiefactor (X)

X = 1 voor de eerste 48 maanden na ingebruikname.

α_e = thermisch rendement van de WKK-installatie;

η_e = thermisch rendement van de referentieketel, nl. 85% voor stoom, 90% voor warm water, 93% voor warme lucht en 500% voor de productie van koude; plus 10% in het geval de onstane CO₂ in de tuinbouwsector opgenomen wordt door de geteelde producten

α_E = elektrisch rendement van de WKK-installatie;

η_E = elektrisch rendement van de referentiecentrale; nl. 55% voor HS (> 15 kV) en 50% voor LS.

Het elektrisch rendement van de referentiecentrale bij warmtekrachtinstallaties die gebruikmaken van hernieuwbare energiebronnen (bio-WKK) bedraagt 42% bij de toepassing van biogas, 42,7% bij de toepassing van vloeibare biobrandstoffen, 34% bij de toepassing van hout of houtafval, en 25% bij de toepassing van andere vaste biomassaströmen.. Het thermisch rendement van de referentieketel bij een biogas-WKK is 70%. Deze te hanteren referentierendementen η_e en η_o voor de berekening van het aantal WKK-certificaten, zijn verschillend van deze om te voldoen aan de definitie van een kwalitatieve WKK en zijn vastgelegd in een Vlaams Besluit van 6 juli 2006.

Voor WKK-installaties tot 200 kWe voldoen technische bewijsstukken ter staving van de energierendementen. Vanaf 200 kWe moeten de rendementen vastgesteld worden met een erkende meetopstelling en -procedures. Installaties groter dan 1000 kWe moeten door een erkend organisme gekeurd worden.

Bijlage: Verhoogde investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen

---

(laatste aanpassing:03/2010)

De investeringen die in aanmerking komen voor de verhoogde investeringsaftrek dienen gericht te zijn naar een rationeler gebruik van energie in de industrie, en in het bijzonder naar een verbetering van industriële processen louter uit energetische overwegingen. Voor de toepassing van deze bijlage betekenen de termen:

- “bestaande” gebouwen of broeikassen: de gebouwen of broeikassen waarvan op het einde van het belastbaar tijdperk waarin de investeringen zijn gedaan, de voltooiing van de bouw meer dan 5 jaar terug heeft plaatsgevonden;
- “bestaande” of “in gebruik zijnde” apparatuur, processen, systemen, enz: de apparatuur, processen, systemen, enz. waarvan op het einde van het belastbaar tijdperk waarin de investeringen zijn gedaan, de ingebruikneming meer dan drie jaar terug heeft plaatsgehad.

Zo zijn categorieën 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 en 9a enkel van toepassing op bestaande of in gebruik zijnde gebouwen, broeikassen, apparaten, processen, leidingen... Categorieën 7, 10, 11 en 12 zijn van toepassing op nieuwe installaties, maar het betreft hier meestal enkel de investeringen in procesapparatuur en de technische installaties.

De investeringen die niet beantwoorden aan de van toepassing zijnde milieunormen zullen niet in aanmerking worden genomen.

Investeringsaanvragen waar een verplichting van toepassing is komen niet in aanmerking voor verhoogde investeringsaftrek. Zo zijn bijvoorbeeld investeringen die vallen onder de energieprestatie- en binnenklimaat-eisen uitgesloten.

Groep 1: Beperking van de energieverliezen

Categorie 1: beperking van de energieverliezen in bestaande gebouwen of in bestaande broeikassen

Voor zover ze niet door een wettelijke bepaling zijn opgelegd en mits materialen worden gebruikt waarvan de warmtegeleidingscoëfficiënt volgens de Belgische normen NBN van de reeks B62 of volgens bijzondere Belgische normen of dito technische goedkeuringen, kleiner is dan of gelijk is aan 0,05 Watt per meter en per Kelvin, komen de volgende investeringen in aanmerking:

- isoleren van buitenmuren, buitendeuren en -poorten, van schuine of platte daken, van vloeren en muren die de scheiding vormen tussen een verwarmd vertrek en een niet-verwarmd vertrek of van vloeren die de scheiding vormen tussen een verwarmd vertrek en de buitenlucht zodanig dat de warmtedoorgangcoëfficiënt (k-waarde) van de wand kleiner is dan of gelijk is aan 0,5 Watt per vierkante meter en per Kelvin, evenals het aanbrengen van de nodige bescherming of van een bekleding om het isolatiemateriaal tegen het binnendringen van stof, lucht of waterdamp te beschermen, materiaal en loonkosten voor afwerking en versiering niet inbegrepen;
- vervangen van enkel vensterglas door dubbel of driedubbel vensterglas waarvan de warmtedoorgangcoëfficiënt (k-waarde) kleiner is dan of gelijk is aan 3,2 Watt per vierkante meter en per Kelvin, evenals het aanpassen van de ramen of het vervangen ervan door houten of kunststoframen of door metalen ramen met thermische onderbreking;
- plaatsen van wegneembare schermen in broeikassen die een scheiding vormen tussen kweekruimte en dak.

Categorie 2: beperking van het energieverlies door in gebruik zijnde apparaten, leidingen, afsluiters en kanalen te isoleren of in gebruik zijnde warme of koude vloeistofbaden af te dekken

Investeringsaanvragen waarbij isolatiemateriaal is gebruikt waarvan de warmtegeleidingscoëfficiënt, volgens de Belgische normen NBN van de reeks B62 of volgens bijzondere Belgische normen of dito technische goedkeuringen, kleiner is dan of gelijk is aan 0,05 Watt per meter en per Kelvin, komen in aanmerking in verhouding tot de erdoor bekomen vermindering van warmteverlies t.o.v. de toestand die bestond vóór de investering.

Categorie 3: beperking van het energieverlies in bestaande ovens

Enkel de volgende investeringen komen in aanmerking:

- het bijkomend isoleren van de ovens;
- het vervangen van de isolerende of vuurvaste bekleding van de ovens, in verhouding tot de erdoor bekomen vermindering van warmteverlies.

Categorie 4: beperking van het ventilatieverlies in bestaande gebouwen

De volgende investeringen komen in aanmerking:

- aanbrengen van tochtsluizen, tochtgordijnen of automatisch sluitende deuren en poorten tussen de binnen- en buitenkant van het verwarmd gebouw of tussen een verwarmd en een niet-verwarmd gedeelte van het gebouw;
- aanbrengen van automatisch sluitende deuren tussen koel- of diepvrieskamers en de rest van het gebouw.

Groep 2: Terugwinnen van energie Categorie 5: terugwinnen van afvalwarmte

De volgende investeringen, met uitzondering van het materieel en de uitrustingen die bestemd zijn voor warmte-krachtkoppeling, komen in aanmerking wanneer zij het in een bestaand systeem mogelijk maken afvalwarmte te recupereren:

- plaatsen van recuperatietoestellen op thermische afvalstromen of uitstoten;
- plaatsen van warmteopvangapparatuur nodig om afvalwarmte terug te winnen, productie-toestellen die de teruggewonnen warmte gebruiken niet inbegrepen;
- plaatsen van geïsoleerde leidingen en circulatiepompen voor het transport van de teruggewonnen warmte;
- plaatsen van geïsoleerde opslagvaten die uitsluitend dienen voor het tijdelijk opslaan van de teruggewonnen warmte;
- plaatsen van apparatuur voor het opvangen en naverdampen van stoomcondensaat, evenals de installatie van spui-kranen voor de afluut van condensaat;
- plaatsen van warmtepompen;
- verlenging van continu-ovens voor een verdere recuperatie van de in de rookgassen aanwezige warmte, bij gelijkblijvende productiecapaciteit.

Categorie 6: aanwenden van expansie-energie die vrijkomt bij bestaande productieprocessen of bij de ontspanning van fluida onder druk gebracht voor transport

In aanmerking komen, de investeringen om bestaande installaties en systemen voor het aanwenden van die expansie-energie aan te passen door het plaatsen van:

- Tegendrukturbines;
- Expansieturbines;
- generatoren, met inbegrip van snelheidsreductoren, waarin de opgewekte mechanische energie wordt omgezet in elektrische energie.

Groep 3: Verbeteren van het energetisch rendement Categorie 7: Warmte-krachtkoppelingsapparatuur

De volgende investeringen komen in aanmerking, mits de gemiddelde rendementen van kracht η_k en warmte η_w , gelijktijdig voldoen aan:

$$\eta_k + \frac{2}{3} \eta_w \geq 50\% \text{ en } \frac{\eta_k}{\eta_k + \eta_w} \geq 25\% \text{ en } \frac{\eta_w}{\eta_k + \eta_w} \geq 25\%$$

η_k is de verhouding, uitgedrukt in procenten, tussen de op jaarbasis geproduceerde mechanische of elektrische energie en de totale aan het systeem op jaarbasis toegevoerde energie, berekend op de onderste verbrandingswaarde van de brandstof.

η_w is de verhouding, uitgedrukt in procenten, tussen de op jaarbasis gebruikte warmte-energie en de totale aan het systeem op jaarbasis toegevoerde energie, berekend op de onderste verbrandingswaarde van de brandstof.

- installatie van krachtwerktuigen (gasturbines, diesel- en gasmotoren evenals stoomketels gecombineerd met tegendrukstoomturbines of aftapcondensatieturbines) waarin thermische energie wordt omgezet in mechanische energie;
- installatie van generatoren, met inbegrip van snelheidsreductoren, waarin opgewekte mechanische energie wordt omgezet in elektrische energie;
- installatie van warmtewisselaars of recuperatieketels (met inbegrip van branders voor verhoging van de stoomproductie) die met uitlaatgassen werken;
- installatie van warmtewisselaars voor het terugwinnen van de warmte van krachtwerktuigen;
- investeringen voor:
  - het opslaan van brandstof binnen de inrichting;
  - het transport van brandstoffen, verbrandingslucht, uitlaatgassen, koelwater, koellucht of ketelvoedingswater binnen de inrichting;
- installatie van:
  - geluidsisolatie;
  - rookgasreinigingsapparatuur;
  - apparatuur ter behandeling van ketelvoedingswater;
  - elektrische en elektronische apparatuur voor aansluiting op het interne elektriciteitsnet.

Categorie 8: verbrandings-, verwarmings-, klimatisatie- en verlichtingsapparatuur

De volgende investeringen komen in aanmerking:

- de investeringen, uitsluitend uitgevoerd met het oog op het verhogen van het energetisch rendement van bestaande verbrandings-, verwarmings-, klimatisatie- en verlichtingsapparatuur;
- in verhouding tot de erdoor bekomen verhoging van het energetisch rendement, de investeringen in nieuwe verbrandings-, verwarmings-, klimatisatie- en verlichtings-apparatuur ter vervanging van bestaande apparatuur.

Het gedeelte van de in deze categorie beoogde investeringen dat een capaciteitsverhoging tot gevolg heeft komt niet in aanmerking.

Categorie 9: industriële productieprocessen

De volgende investeringen komen in aanmerking:

- de investeringen uitgevoerd met het oog op het verhogen van het energetisch rendement van bestaande installaties;
- in verhouding tot de erdoor bekomen verhoging van het energetisch rendement, de investeringen die een wijziging van bestaande industriële processen of hun vervanging door nieuwe processen beogen.

Het gedeelte van de in deze categorie beoogde investeringen dat een capaciteitsverhoging tot gevolg heeft komt niet in aanmerking.

Groep 4: Energetische valorisatie van biomassa en afvalstoffen

Categorie 10: productie en gebruik van energie door chemische, thermochemische of biochemische omzetting van biomassa en afvalstoffen

In aanmerking komen, de investeringen binnen de inrichting in:

- uitrusting uitsluitend voor het bewerken, opslaan en transporteren van de in- en uitgaande stoffen;
- reactoren gebruikt voor de chemische, thermochemische of biochemische omzetting van de biomassa en de afvalstoffen met inbegrip van verbrandingsapparaten en aangepaste branders of vuurhaarden;
- recuperatiestookketels aangesloten op verbrandingsapparaten; ketels of het verbouwen ervan en krachtwerktuigen om de verkregen brandstof te gebruiken;
- warmtewisselaars;
- meet-, tel- en regelapparatuur;
- schoorstenen en apparatuur om rookgas en gasvormige of vloeibare effluenten te reinigen.

Groep 5: Gebruik van hernieuwbare energieën

Categorie 11: energieproductie op basis van hernieuwbare energieën

In aanmerking komen, de nodige apparatuur voor de productie van mechanische, thermische of elektrische energie door aanwending of door omzetting van de hernieuwbare energieën.

De investeringen in de nodige apparatuur voor de energieproductie door omzetting van biomassa komen niet in aanmerking in het kader van deze categorie. Deze vallen onder categorie 10.

De investeringen in de vervanging van apparatuur voor energieproductie door aanwending of door omzetting van hernieuwbare energie vallen niet onder het toepassingsveld van deze categorie.

Groep 6: Vervoer

Categorie 12: vervoer via spoor- of waterweg

In aanmerking komen, de investeringen binnen de inrichting in nieuwe los- en laadinrichtingen voor vervoer via spoor- of waterweg of in nieuwe uitrustingen voor de aansluiting op het spoorweganet of de waterweg.

De voornoemde investeringen komen slechts in aanmerking in verhouding tot de toename van het relatieve deel van de jaarlijkse tonnage die via spoor- of waterweg wordt vervoerd, met de situatie vóór de investeringen als referentiesituatie genomen.

De investeringen in de vervanging van materieel, uitrustingen of installaties vallen niet onder het toepassingsveld van deze categorie.

Registratieformulier voor "Subsidieidraad On Line"

Wenst u gratis geïnformeerd te worden over wijzigingen en nieuwe maatregelen dan biedt "Subsidieidraad On Line" de mogelijkheid om per e-mail verwittigd te worden wanneer één van de brochures op de website wordt geactualiseerd. Deze e-mail zal tevens een korte toelichting bevatten van de gewijzigde of nieuwe steunmaatregel.

Duid aan voor welke brochures u van deze gratis service wenst te genieten?

- U heeft startersplannen
- U investeert - kleine en middelgrote ondernemingen*
- U investeert - grote ondernemingen*
- U denkt innovatief
- U werft aan of zoekt steun voor opleidingen
- U heeft internationale ambities
- U werkt energie- en milieubewust

* De onderverdeling van de brochures gebeurt op basis van de Europese definitie van kmo die in de meeste steunmaatregelen wordt gehanteerd. Om als kmo te worden gedefinieerd dient men aan volgende voorwaarden te voldoen:

- minder dan 250 werknemers tewerkstellen;
- ofwel een jaaromzet realiseren van maximum € 50 miljoen, ofwel een balanstotaal van maximum € 43 miljoen;

Bij de toepassing van deze criteria wordt rekening gehouden met eventuele partner- en verbonden ondernemingen van het betrokken bedrijf. Hierdoor zullen gegevens van gelieerde bedrijven opgeteld moeten worden.

Een onderneming die één van deze criteria overschrijdt, wordt beschouwd als grote onderneming.

Bedrijfsgegevens

Firmanaam: .....

Activiteit (NACE-code indien mogelijk): .....

Ondernemingsnummer: .....

Mevrouw/de heer: .....

Functie: .....

Adres: .....

Postcode: .....

Gemeente: .....

Tel.: .....

Fax: .....

E-mail: .....

Website: .....

Terug te sturen naar:

Gelieve deze informatie per fax of per e-mail over te maken aan het Agentschap Ondernemen van uw provincie:

Agentschap Ondernemen Antwerpen
Wouter Verhaverbeke
Fax 03 260 87 07
wouter.verhaverbeke@agentschapondernemen.be

Agentschap Ondernemen Oost-Vlaanderen
Birgit De Ridder
Fax 09 267 40 60
birgit.deridder@agentschapondernemen.be

Agentschap Ondernemen Vlaams-Brabant
Cynthia Stinckens
Fax 016 31 10 51
cynthia.stinckens@agentschapondernemen.be

Agentschap Ondernemen Limburg
Luc Royackers
Alexandra Fidlers
Fax 011 29 20 01
luc.royackers@agentschapondernemen.be
alexandra.fidlers@agentschapondernemen.be

Agentschap Ondernemen West-Vlaanderen
Veronique Demets
Fax 050 32 50 01
veronique.demets@agentschapondernemen.be

Agentschap Ondernemen

Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel

T 02 553 37 05 | Fax 02 553 38 69
info@agentschapondernemen.be

**Agentschap Ondernemen
Antwerpen**

Lange Lozanastraat 223 bus 4
2018 Antwerpen

T 03 260 87 00 | Fax 03 260 87 07
infoant@agentschapondernemen.be

**Agentschap Ondernemen
Limburg**

Kempische Steenweg 305 bus 201
3500 Hasselt

T 011 29 20 00 | Fax 011 29 20 01
infolim@agentschapondernemen.be

**Agentschap Ondernemen
Oost-Vlaanderen**

Seminariestraat 2
9000 Gent

T 09 267 40 00 | Fax 09 267 40 60
infoovl@agentschapondernemen.be

**Agentschap Ondernemen
Vlaams-Brabant**

Philipssite 5 - Ubicenter 3^e verdieping
3001 Leuven

T 016 31 10 50 | Fax 016 31 10 51
infovlbr@agentschapondernemen.be

**Agentschap Ondernemen
West-Vlaanderen**

Jan Breydellaan 107
8200 Sint-Andries/Brugge

T 050 32 50 00 | Fax 050 32 50 01
infowl@agentschapondernemen.be